

ELŐFIZETÉS
 KÉLTBEN:
 Egy évre 24 korona
 Egy hónap 2 korona
 VIDÉKEN:
 Egy évre 26 korona
 Egy hónap 2 k. 40 f.
 HIRDETÉSEK:
 4-hetesben feltett sor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 16 fillér
 Nyitási ára 60 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és csanádi egyenlő
 vasúti pályájában.
 TELEFON-SZÁM: 22.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Résvé-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, december 20.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérolk: A képzőművészet napja.
 Politikai hullámok.
 Grernoch püspök mandátuma.
 Múzeumi helyek gyűjtés.
 Megragalmazott aradi feltaláló.
 A katolikus lelkészek fizetésjavítása.
 Vasárnapl átrófák.
 Csepreghy Mihály halála.
 Márkus Emma Medgyaszay Vilma ellen
 Aki bejelent az ököcsöt.
 Az aradi textil-gyár.
 Hivatalos bécsi hang a katonai kérdésekről.
 Kedét-tudomány.
 Leányajátéksimhoz.
 Tarkcségek.
 Theologiai vita a tanácsban.
 Tárcsa: Az aradi tárlat. — Hazugságok. Irta: Har-
 kál Tihomér.

A képzőművészet napja.

Arad, december 19.

A hírneve delén levő költő nézi úgy az első verseit, mint a meglelt izlésű képvásárló azokat a képeket, amelyeket legelőször vett, vagy amelyekben legelőször gyönyörűséget talált. S ugyanilyen érzések fogják el az aradi közönséget a mai tárlatok idején, a mikor az első aradi képkiallításokra gondol. A naivitásnak, a divatból való képszeretésnek érdekes ideje volt az, amikor szépen kirajzolt, mesterember-munkákban leltünk örömet és amikor a paralizisig közelítő szecesszióról elhitették velünk, hogy az szép. Az igazi, értékes munkájukat is csak a festőjük ismert neve, híressége miatt becsültük és lopva, sugva hívtunk földre egy műértőt, vagy annak színében lát-

szót: „ugyan, legyen szives bennünket informálni, mi ebben az ugynevezett szép?”

Nincs azon az évtized előtt való időn semmi röstelkedni való. Ha tudatlanul is, ha egy szekérderek vásári kép árán is, mégis az az idő teremtette meg Aradon a képzőművészet iránt való érdeklődést, amely most már a vérünkbe vált; az szoktatott az igazi művészet iránt való vágyakozáshoz, a mely kulturális szükségletünkkel fejlődött. És nemcsak a hiúság támogatására, de megemlíteni érdemes tényként mondjuk el, hogy Arad ebben a tekintetben a vidéki városok között legelő áll.

És ma nincs szüksége az aradi embernek gyámkodásra, idegen vezetőre a festés, képfaragás országában. Bizonyosága ennek ép aradi képtárlatok egyre emelkedő, komoly színvonala. Ide nem tarthat kirándulást a fővárosból refúzió zsenge, se pedig a „meg nem értett” hipermodern festő. A közönség a maga szemével meglátja az ecset tehetségét s véleményt mer alkotni valamely vászonról, még mielőtt annak sarkából a festő nevét leolvassná s annak híres, vagy kevésbé híres voltát ismerné. S ami „helyi produktum” kerül a tárlatra, az se szorul a vicinális jóindulatra a földnek szelid elnézésére. Önálló, eredetiséget hirdető munka az is, és a művészeit emancipálja a helybeli jóakarattól az, hogy a legtöbbjük a fővárosi tárlatoknak ismert résztvevője.

Az Aradi Képző- és Iparművészeti Társulat holnap, vasárnap nyitja az évi képtárlatát. A tárlat művészi anyagának ismertetését, becslését e lap tárcarovatában találja az olvasó. E helyütt a tárlat-

ban örömmel üdvözljük Arad képzőművészeti életének legújabb, jelentős eseményét, a mely méltó is, érdemes is arra, hogy a közönség a legmelegebb érdeklődéssel forduljon feléje.

Kétféle megnyilatkozása van ennek a tárlatnak. A jómóduak érdeklődése: a képvásárlás; és a kevésbé módosaké: a tárlat szorgalmas látogatása. Az egyik ép oly kívánatos, mint a másik. Jelentős az első, mert e nélkül nem lenne sikere a tárlatnak, s mert csak ez teszi lehetővé, hogy a főváros nagy művészei a vidéki tárlatokra leküldjék dolgaikat. De nem kisebb jelentősége van a másinak. A tárlatok megtekintése, látogatása, a képekbe való mélyedés minden könyvnel és minden felolvasással jobban fejleszti az izlést, az igazi szépnak megismerését. És a ki teljesen tájékozatlanul fog ebbe, lassankint, önkéntelenül eléri azt a fokot, a melynél már igazi, nem affektált kedvtelést talál benne.

Ma még csak ilyen időszakhoz kötött, fogyatékos eszköze van a művelés nevelésének. Ami állandóan szolgálna ezt a kulturális hivatást: az állandó városi képtár, amely nélkül a külföldön velünk egy sorba illő város el se képzelhető, — még a megvalósítás előtt áll, de remélhetően nem fog soká várni magára. Addig azonban a kisebbkörű s a kollektív tárlatoktól eltekintve, az ilyen képkiallítások évente körülbelül az egyetlen nagyobb alkalmat a művészi nevelésnek. „Egy sütetből egy kenyér,” — ahogy Arany János annak az embernek irodalompartolását illusztrálta, a ki évente csak a kalendáriumot veszi meg.

Az aradi tárlat.

(Éle a karácsonyi képkiallításra)

As aradi képző és iparművészeti társulat a szeretet ünnepe az idén a művészet ünnepevel kapcsolta össze. Kiallítást rendezett a Kereskedelmi Akadémiának egyelőre csak a nagytermében, de keddtől kezdve már annak melléktermében is. Erre a karácsonyi kiállításra, összegyűjtötte a társulat sok neves fővárosi művész alkotásának színét-javát, országos híre festőink nagyértékű vásznait, aradi művészeinknek kevés számú, de értékben jelentős képeit és végre néhány szobrászunk érdekes alkotását.

Holnap, vasárnap, nyílik meg ez a kiállítás a nagyközönség számára. Vagy százötven kép és szobor van összezsúfolva az Akadémia disztermében; egy csomó disztárgy még e kényeszerű rendezés dacára is kiszorult innen és csak kedden lesz megtekinthető az akkor megnyíló mellékteremben.

Az első impresszió, amit az irányában harmonikus, rendezésében a sajnálatos helyi vagy inkább helyiségbeli körülmények dacára is összhangzó kiállítás a szemlélőben kelt, az, hogy a magyar festészet modern iránya már kezd kijózanodni azokból az aberrációkból, me-

lyekbe a magyar festők a dühös szecesszió korszakában eltévelyegtek. Mindinkább igazá válik az, amit kezdettől fogva hirdettünk és vallottunk: a helyes modern iránynyal visszaéltek sokan azok közül, akik tudatlanságukat, a rajzolni és festeni tudás hiányát akarták leplezni ezzel. E dudva kigyomlálásának már elérkezett az ideje. A képzőművészeti társulat mostani tárlata már a modern ecsetkezelés ama helyesebb irányának jele, mely az igazi művészember kvalitását még azok szemében is emeli, akik ez új iránynyal nehezen tudtak megbarátkozni.

Erős bizonyítékai az itt elmondottaknak Keményffy Jenő és Pentelei Molnár János képei. E két név uralja a tárlatot; mindkettő a modern irány képviselője, de mind a kettő az az igazi művész, kinek ecsete alatt minden, amit fest, üde, szép, pittoreszk és művészi. Pentelei Molnárnak kiállított képei egy egész falat foglalnak el. Ez a gyűjtemény a londoni kiállításról jött Aradra és bizonyára itt is méltó feltűnést fog kelteni. Két nagyszabású vászna ragadja meg mindenekelőtt a szemlélő figyelmét: az egyik a *Pieta*, mely méltó feltűnést keltett Londonban is, a másik az *Arany-est* Csupa erő mind a kettő; az utóbbi sokban

emlékeztet *Paul* László festési modorára. Külön sorokat lehetne írni Pentelei Molnár érdekes és értékes hus-csendéleteiről is, nemkülönben színes, művészi tájképeiről. Hisszük és reméljük, hogy a képek nagy része Aradon marad.

Keményffy Jenő egész kollekciónak pasztell és olajfestményt küldött a tárlatra. Ennek a kollekciónak — de az egész kiállításnak is — egyik legbecsesebb képe a *Műteremben*. A fény és a színek, a festés finomsága és élettől teljes kifejezései ezt a képet — és a hozzá hasonló *Sárga szoba* címűt is — a kiállítás legvonzóbb darabjaivá teszik. Hatásosak és művésziek a *Falusi utca*, *Gyermekek csolnakkal*, *Paraszttudvar* című képek is. Nagyarányu, kvalitásában is csodálatosan finom a *Rissassini ruhá* című amely a művész feleségének bájos, tökéletes művészettel megfestett portréja. Szinte meggyőződéssé vált ahajunk, hogy ezek a képek aradi szalónok falaira kerüljenek.

A kiállítás bejáratánál *Praty* Lászlónak *Kukoricatörés* című nagy vászna ölik szembe. Ennek a minden ízében magyaros festőnek ezenkívül még két hasonlóké finom képe került most kiállításra. Nagybör kollekciónak van *Kezdi Kord* s Lászlónak, kinek finom motívumú, lágy képei a kiállításoknak rendszerint legte-

Egy sütekből egy kenyér, de legalább mindenki vegyen, harapjon belőle és szokja meg, hogy nem sok idő múlva a nélkülözhetetlen szellemi táplálékok közé kerüljön.

Politikai hullámok.

— Mit hoz az új esztendő? —

Budapest, december 19.

A paktumban vállalt kötelezettségeket kilenczederésében teljesítette a koalíció. Hátra van még az új választói törvény megalkotása, amely annak idején sarokköve volt a békének úgy a király, mint a nemzet bizalmára támaszkodó többség részéről. A király azért kötötte ki az alkotmány kiszélesítését, mert az a reménye, hogy az új néprétegek bevonásával és így az elégtelen nemzeti közérzet lecsillapításával a kormányzás állandó és termékeny nyugalma helyreáll, viszont a a többségnek az volt a célja, hogy jövő uralmának feltételeit ő maga állapítsa meg. *Kossuth* Ferenc több ízben kijelentette, hogy a kormányvállalás leginkább azért történt, mert a király által is követelt általános választói jogot a nemzeti érdekek biztosításával kellett megalkotni, nehogy ismeretlen mennyiségekkel kelljen számolni és így újra egy mindenre hajlandó kisebbség bitorolja a nemzeti hatalmat.

A választási törvény elkészült és a kormány kifejezte a korona előtt azt a meggyőződését, hogy ez a reform az, amely a kormány által remélt nyugodt viszonyokat és állandó helyzetet meg fogja teremteni. Meg kellett még győzni erről a mai parlament többségét és különösen a függetlenségi pártot, amely aggodalommal gondol arra, hogy egy rosszul alkalmazott választójog könnyen meglazíthatja a pártnak a néppel való eleven kontaktusát. Ez az aggodalom, a hitnek és kétségnek ez a bizonytalan hullámozása a kiinduló pontja tulajdonképp azoknak a mozgalmaknak, amelyek az utóbbi napokban tájtékokat vernek. Az átmenet id-je előbb-

utóbb technikai kényszerűséggel lejár és természetes, hogy a választók elé hódításra alkalmas programmal kell lépni. Így került előtérbe a *bankkérdés*, amelyben a kormány épen a függetlenségi párt programjára való tekintettel, szabad kezet tartott fenn a nemzet számára, de amelynek megoldása előtt hirtelen egy újabb, bár elég régi keletű, ellenben sokkal súlyosabb kérdés merült föl: a *létszámemelés*.

A kormány már hónapok óta szondirozza a pártok hangulatát és ez udvar véleményét. Egyrészt a pártoknál megtaálta a hajlandóságot arra, hogy megfelelő nemzeti koncessziók fejében megszárazza az új *védertörvényt*, másrészt a koronánál hajlandóságot vett észre abban a tekintetben, hogy a nemzet összessége által rég óhajtott katonai követeléseknek egy része most teljesedésbe mehet. Ezt a két álláspontot kell a kormánynak összeegyeztetni és ma már konstatálni lehet, hogy alig van valami eltérés a fölfogásokban.

Ha a katonai kérdés elintézést nyer, akkor megtörték a jeget az egyik parton, ahol a *fuzió* eddig megfeneklett. A bankkérdés a másik nagy probléma, de ezzel várni lehet, mert a tárgyalások elhúzódhatnak és mert ebben a kérdésben gazdasági szükség fog dönteni. A kormánynak az az álláspontja, hogy az ország gazdasági életére esetleg éhaterozó következményekért a felelősséget nem vállalhatja s mint-hogy a mostani pártok megbiznak vezetőikben, valószínű, hogy ezt a vitát a kormányférfiak állásfoglalása fogja eldönteni. Talán egy kisebb csoport intranzigens álláspontra helyezkedik és kiválik a kormányt támogató pártból, de ez megkönnyítet a fuziót és szilárd alapra helyezné a válságból kifo rott pártviszonyokat.

Ha egy non pufá'em fordulat lehetlenné tenné a fuzió létrehozatalát és a küzöbön álló bankkérdés és katonai kérdés megoldását, kormányválság ebből sem lehetne, mert a király ragaszkodik ahhoz, hogy a kormány teljesítse a paktumban vállalt kötelezettségeket. Ha pedig ehhez

a feladathoz nem rendelkeznek többséggel, megkapja az eszközöket arra, hogy többséget teremtsen, amia király szemében annyival kedvezőbb alternatíva, mert így maguk a választók nyilatkozhatnának a felől, milyen választójogi reformot óhajtanak, ami a jövő alakulás tekintetében is megnyugtatót biztosíthatna.

Igy esetelte a mostani politikai helyzetet és a jövő várható eseményeit egy abszolút beavatott kormánypárti politikus, akinek a kibontakozás előkészítésében is szerepe van.

Csernoch püspök mandátuma.

Érdekes nyilatkozat. — Haragszik a néppárt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 19

Csernoch János püspök mandátumára vonatkozó érdekes nyilatkozat történt nemrégiben. A dologban legilletékesebb ember, maga Csernoch püspök tette ezt a nyilatkozatot a minap Szegeden való tartózkodása alkalmával bizalmas paptársaságban. Mint hallatszik, Csernoch püspök azt a kijelentést tette, hogy *nem szívesen tartotta meg mandátumát* csanádi püspökké történt kinevezése után. Főleg azért nem teszi neki a képviselőiség, mert nem tartja helyesnek a néppárt politikai irányát. Azt a túlzó agresszivitást, amellyel a néppárt különösen az utóbbi időben a felekezeti ellentétek kiélesítésére törekszik, a csanádi püspök elítéli és nem azonosítja vele magát. Károsnak tartja ezt nemcsak az országra nézve, hanem a katolikusok érdekeinek veszélyeztetését látja benne. *A katolikus autonómia kiépítése, a katoliciemus hegemoniájának fentartása érdekében* okvetlenül szükség van a püspök szerint a békére.

— Nem szabad fölkelteni — mondotta — a más felekezetek féltékenységét és haragját, ha a célt elérni akarjuk.

A hiradás szerint a püspök azt is hozzáfűzte kijelentéséhez, hogy *ezek miatt komolyan gondolt arra hogy a mandátumáról leköszön-*

lendőbb műdarabjai. Mostani poétikus képei között igen megkapó egy téli táj, amely ennek ennek a népszerű művészünknek a londoni kiállításán is sikert hozott. *Margitay* Tihamér három képpel szerepel a tárlaton; a három között az *Ostrom előtt* című sokban emlékeztet kedvességével hatásos kifejezéseivel Margitaynak régi ismert művére: *As ellenállhatatlan* ra. Ezzel a képpel szemben van a kiállítás egyik legszínesebb képe: *Ujváry* Ignácnak *Virágos udvar*-a. E kép motívumaival Ujvárynak már sok és nagy sikere volt, melyek mögött bizonyára aradi hatása sem fog elmaradni.

Nyilassy Sándor régi ismerőse az aradiaknak. Ez a nagy festői tudású művészember több érdekes képpel szerepel. Közöttük talán a legművésziesebb az *Anya és gyermeke* című; tetszeni fog bizonyára a dordrecht-i képe is, melyhez hasonlókat Budapesten is kiállított most a Mücsarnok nagy tárlatán.

Markó Ernőnek több képében örömmel látjuk, hogy erőben mindig gyarapodik, festői tudásában izmosodik. Képei közül a *Mármaros-szigeti udvar*, *Váradi* a *Tabánból* címűek a leghatásosabbak. Több színes vásári képet küldött *Erdőssy* Béla, kinek finom színezésű, érdekesen rajzolt műveit még mérsékelt árai is bizonyára Aradon tartják. *Pérgy* Gergely-

nek, az apró tájképek finom kezű festőjének szintén van néhány bájos, szép vászna a tárlaton. *Knopp* Imre néhány kisebb képpel szerepel; *Tull* Ödöntől a *Nyári délután* ragadja meg a szemlélő figyelmét. Igen értékes dolgokat küldött be a két *Bruck* fivér. *Bruck* Lajosnak *Szerzetések a könyvtárban* című képe, *Bruck* Miksának a paraszt-interieurje bizonyára nagyon fognak tetszeni. Művészeti képekkel szerepelnek *Déry* Béla, *Kuczidny* Ödön, *Bachmann* Károly, *Nagy* Vilmos és *Berkes* Antal is. Elhunyt nagy festőknek, *Bihari* Sándornak is van egy Aradon ismert képe; *Tolnay* Ákos, az igen kiváló pasztell- és tájfestő, *Gergely* Imre, Komáromi *Kacs* Endre, *Vesztricsy* Manó és *K* *szkol* Jenő mind értékes képeket küldtek be a kiállításra.

Jeleztük már, hogy az aradi és környékbeli művészek nem igen igyekeztek kihasználni a most kínálkozó alkalmat; ha kvalitásban nem maradtak is el a fővárosi művészeknél, de számra nézve igen kis arányban küldtek képet a művásárra. Több képpel szerepel *Ufferbach* Jenő, aki a Mücsarnok mostani kiállításán aratott igen szép sikert *Stana mező* című képét finom színérzék, művészeti meglátás és kompozíció egyaránt dicsérik. Szép vászna *Jankó* Gyuláná urnó portréja is. *Balla* Frigyes egy

bájos leányfejet állított ki pastellben: *Fabry* Pancika kisasszony szép arcképét. Színes, kedves, *Szogy* Gusztáv *Piros alm* *borisú* című vászna. *Illencz* Lipót Pomázról küldött két képet, amelyek a fiatal művész értékes haladásáról tanuskodnak. *Bodzási* István képei szintén szép dokumentumai a fiatal művész fejlődő tenetségének. Az aradi közönség keves ismerőse, *Urhegyi* Alajos is küldött néhány hatásos, szép vásznat és *Diószeghy* László is szerepel több-kisebb képpel. Haladásról tanuskodnak festőnőinknek. *Anyos* Violának, *Szeberő* *ynén* *nek* és *Rácz* *né* *Guttman* *Margit* *nak* képei is.

Emlékezzünk meg végül arról a néhány értékes pasztikai műről, mely a tárlatot kiegészíti. Különös figyelmet érdemelnek *Albert* *Andornak* ennek a nemesen Aradon, de a fővárosban is elismert művésznek komoly és értékes tudással faragott szobrai, melyek között *Horovitz* Gusztávné szép gipsz szobra igen hatásos és művészeti alkotás. Pasztikusak *Sebők* *János*, *Nagy* *Sándor* szoborművei is. Az ismert fővárosi szobrász, *Pongrácz* *Szigfrid* is küldött be négy értékes szobrot. A tárlat egyik érdekességéről, *Molnar* *Dániel* apró szobrairól máshol emlékezzünk meg.

jón. Ezt a szándékát aztán megváltoztatta, mert szükségesnek tartja a néppártban való jelenlétét, hogy egyes esetekben a tulzokat visszatérítse a helyes útra. Mennyiben felel meg a püspök nyilatkozatáról szóló hír a valóságnak, nincs módunkban ellenőrizni. Azt az egyet azonban biztos forrásból tudjuk, hogy Csernoch püspök és a néppárti tulzó tagjai között nagyon feszült a viszony. A néppártnak a legreakciósabb frakciója, amelyet Molnár apát és néhány társai alkottak, nem jó szemmel nézi Csernoch püspöknek politikai mérsékletét.

A püspök és a néppárt között fennálló feszült viszony a nyáron kezdődött, mikor a néppárt az eucharisztikus körmenetet rendezte. Ez a körmenet ugyanis csak külső formájában volt vallásos színezetű. Lényegében nem más volt ez, mint a néppárt erőmutogatása. Meg akarták mutatni az országnak, hogy Krisztus nevében hogy lehet egyesíteni a népszövegség keretében az ország katolikus közönségét. Ugyancsak ez alkalommal kilátszott a népszövegség leplezett politikai jellege azokban a beszédekben, melyeket Rakovszky István, Molnár János és társai tartottak az eucharisztikus körmenettel kapcsolatosan.

Csernoch püspök jól tudta ezt és azért szándékosan távol maradt a körménettől. Azzal mentette ki magát akkor, hogy Aradmegyében bérmautat kell tennie.

A katolikus lelkészek fizetésjavítása.

A kongruajavaslat tárgyalása a pénzügyi bizottságban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 19

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma vette tárgyalás alá Apponyi Albert gróf kultuszminiszternek a katolikus lelkészek és segédlelkészek illetményeinek javításáról szóló törvényjavaslatát. A bizottsági ülésről, melyben enagyfontosságú javaslatot egész terjedelmében elfogadták, itt következik tudósításunk:

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délelőtt 11 órakor Széll Kálmán elnöklésével tartott ülésén foglalkozott a kongruajavaslattal.

Mérey Lajos előadó hosszabb beszédben behatóan ismertette a javaslatot és annak történeti előzményeit. Előadta, hogy a kongruabizottság három forrást jelölt meg a kongruabszükséglet fedezésére. A szükséglet első sorban a magyar vallásalapból fedendő, mint amely alap kezdettől fogva első sorban a katolikus alsó papság felszolgálatára szolgál és mint amely alap jelenleg is már állandó kongruabszükséglet, lőttartási átalány és földadó megtérítés címén kerek összegben 900 000 koronával járult a kat. lelkészek kongruájához. Második fedező forrásul a kongruabizottság öt felsége elhatározására való tekintettel a nagyobb egyházi javadalmak tehermentes jövedelmét jelölte meg. Amennyiben a két megjelölt forrásból a szükséglet fedezhető nem lenne, harmadik forrás gyanánt az állami kincstár lenne igénybeveendő. Kiemelt a javaslatban foglalt újításokat, köztük, hogy a kongruabszükséglet kiterjesztette a segédlelkészekre is. Fontos újítás az, hogy az 1600 koronáig terjedő igényt a javaslat az 1840. évi VI. t. c. alapján a magyar nyelv tudásához köti, mint szubjektív feltételhez, másriszt tárgyi feltétel gyanánt tüzi ki, hogy amely lelkész állás még 1908. január 1-éig magasabb minőségű lelkésszel nem volt betöltve, csak abban az esetben tarthat igényt magasabb jövedelmi kategóriára, ha az illető hiányosság híveinek száma a 300-at eléri és ha a magasabb kategóriás összegnek, vagyis az 1600 koronának a felét az illető vallásalapokból a lelkész részére állandóan biztosítja.

Buszák Ferenc a javaslatot elfogadja, csak azért szólal fel, hogy a legteljesebb elismerését fejezze ki a javaslat előterjesztéséért a kultuszminiszter liánt.

Ugron Gábor szintén köszönetet mond, hogy tíz év múlva a katolikus lelkészek is hozzájárhatnak ahhoz a javadalmazási feltételhez, amelyeket a protestáns és gör. kat. lelkészek már tíz év óta élveznek. Az állami hozzájárulás: jogszegélyi összegét azonban véglegesen nem tekint. mert a nem teljes képesítéssel bíró papok kevesebbednek és ezen a címen is felfelé fog a kongruabszükséglet.

Apponyi Albert gróf pénzügyi szempontból foglalkozik a javaslattal. Az állami költségvetésbe eddig egy millió korona volt felvéve erre a célra, most ezen hozzájön még 800 000 korona. Azt hiszi, hogy ezt az összeget meg-

érdemli a kormánytól Magyarország alsó katolikus papsága. Kéri a javaslat elfogadását.

Széll Kálmán melegen üdvözlöi a javaslatot, mely tényleg tarthatatlan állapotot szüntet meg.

A javaslat részletes tárgyalása során Nagy Ferenc, Tóth János, Ugron Gábor, Széll Kálmán és Apponyi szólaltak fel, mire a bizottság az összes szakaszokat változatlanul elfogadta.

Mulatság helyett gyűjtés.

Elmaradt elit-bál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 19

Mindig nagy és jelentős eseménye a farsangnak a szegénytanulókat segélyező egyesület által rendezett hangverseny vagy mulatság, amely ez évben el fog maradni. Nagy anyagi és erkölcsi eredmény azonban nem fog elmaradni, mert az egyesület más úton gondoskodott. Az egyesület női választmánya ma tartotta gyűlését özv. Hauser Károlyné vendégszerető házában. Az értekezlet volt hivatva arról határozni, hogy mit rendezzen ez évben az egyesület, pénztárának gyarapítására.

Az ülést Hauser ezredesné nyitotta meg. Megnyitó beszédében üdvözölte a házában megjelent választmányi tagokat. Ismertette a mai értekezlet célját és rámutatott arra a humanisztikus munkára, melyet az egyesület végez. Jelenleg öt helyen elhelyezve, napközi otthonokban foglalkoztatva gondoskodik a szegény elhagyatott gyermekek lelki és testi táplálásáról. A napok folyamán felruházott mintegy hatszáz gyermeket. Ez a kötelesség, amelynek teljesítésére az egyesület vállalkozott, oly nagy mérvben veszi igénybe az egyesület anyagi erejét, hogy annak pótlásáról gondoskodni kell, valamelyes módon. Ő maga tevékenységét csak gyűjtés esetén ajánlhatja fel, mert családi gyászja miatt nem vehet részt sem hangversenyen sem mulatságon. Kéri a választmányt, határozzon e kérdésben.

A határozat előtt még Dálnoki Nagy Lajos alelnök és Kovács Vince szólaltak fel, ajánlották az egyesület elnökének javaslatát: a gyűjtés elfogadását. Ehhez a választmány hozzájárult.

A gyűjtő-íveket a napokban bocsátja ki

Hazugságok.

Írta: Hergittal Tihomér.

Weinerné, a rőfös felesége és Tauber Frigyes, a pénzügyminisztérium napidijasa kint söröztek a Városliget végén egy kerti korcsmában.

Vasárnap lévén, recsegett a sváb rezesbanda s a bakák, meg a facér cselédek izzadtan járták a táncot. Weinerné már az ötödik sóskeflinél tartott s egészen közel hajolt Tauber Frigyeshez. Vörösbe átmenő haját összekócolta a nagy meleg s ijedt fürtök lógtak alacsony homlokára. Egy összefoltozott csipkegallér volt hanyagul vállára vetve, meg egy talmi arany lánc éktelenkedett fusos nyakán.

Tauber Frigyes fényesre vasalt szalonruhája, sápadt pergamentszerű arca, csodálatos harmoniában állottak. Haja ki volt fenne, bajusza angolosra nyirva, szakállá félig leborotválva, de alaposan bepuderezve. Mindig balkezével nyúlt a söröskorsó után, mert a jobbkezén a szalonkabátja ujjja össze volt foltozva. Száraz, rekedt hangon fecsegett Weinernének:

— Maga, látja, sosem hitte, hogy az életnek gyönyöre is vannak. Emlékszik, mikor a lépcsőházban egyszer megcsiptem a karját? A reklije fel volt gyűrve, fehér, meleg, hizott keze volt és én olyan forróvérű gyerek voltam. És aztán ránézett, nem szólt semmit, csak

ránézett szomorúan, keservesen... Akkor én aludni. Istenem, de hogy tudtam én akkor aludni! Egész éjjel magát láttam és nem szégyellem bevalani, sirtam sokat, nagyon sokat maga után. De nem teheltem róla. Huszonöt éves korban úgy izlenek a molett asszonyok minden férfinek. És maga molett volt. Most egy kicsit még molettebb, de azért zebb mint valaha volt.

Weinerné egy kiflivel vesződött:

— Milyen száraz ez a kifli.

Tauber Frigyes csak beszélt tovább:

— És akkor elhatároztam, hogy nem tájtok. Végre is tudtam, hogy maga boldogtalan az ura mellett. Mi öröme lehet egy eleven, erős asszonynak olyan filigrán férfi mellett, mint a maga ura? Csak épen azért szeresse, azért legyen hü hozzám, mert minden elsején kivág eléje ötven forintot. De, Istenem, azt meg is eszi! Meg kimosni a szennyesét, takarítani rá, ha beteg, leülni mellé és kenegetni a homlokát.

Oda könyökölt az asztalra, egészen az asszony mellé és úgy beszélt:

— Hát mikor vinné magát az ura sörözni, Róza? Csak mindég mosni, síkálni, szózkodni soha? Mit csinálna, ha gyerek is volna? Egészen másképp van ez nálunk, hivatalnokoknál. Mi reggel kilenckor kelünk s villamoson megyünk Budára. Külön íróasztalunk van s a

szolga ezüstös tálcán hoz vizet, ha csak egyet intünk is. De azután egészen más a munkakörünk is. Mi szellemileg erőltetjük meg magunkat. És az ember halad is.

És még közelebb hajolt az asszonyhoz. Arcuk már összeért.

— De ne gondolja Róza, hogy én azért büszke vagyok. Én az utcaseprőt is úgy tiszteltem, mint bárkit s kezemet nyujtom feléje, akárcsak a főnökömnek. És lássa, magát is úgy meg tudom becsülni. Én tudok magának a kedvibe járni. Csak az a rossz, hogy a férjes asszonyoknak komisz helyzetük van. Mindig csak napfényben csavaroghatunk, éjjel otthon kell lennie. Hallgatni kell az ura horkolását. Ha lerugja magáról a takarót, gondosan be kell takargatni, mert könnyen meghülhet, kimarad az üzletből s nincs pénz. Ha én otthon maradok, hát jár a fizetésem. Akár egy évig is.

Szemeivel mohón falta az asszony vonásait. Hangja is elzékenyült, majdnem nyafogott.

— És azért mégis boldogtalan vagyok. Az én helyemben más éne vigan, gond nélkül, minden este színházba menne, vagy az orfeumba. De én nem megyek sehová. Én nem szeretem a mindenféle lányokat, akik a pénzemért szeretnének. Nekem csak maga tetszik. Maga nekem nagyon imponál. A multkor a Duna-parton ebédeltem, Bszterházi-rostélyost ettem salátával. És barna sört ittam. Olyan sör volt, mint

özv. Hauser Károlyné ezredesné. Minden véd-asszony kap egyet. Reméljük, hogy a közönség rokonszenvesen fogadja az egyesület választmányának ezen elhatározását, mert így kevesebb áldozattal többet nyújt e humanus cél segítésére.

A határozat elhangzása után kezdetét vette az üszonna.

A gyűlésen jelen voltak: Hauser ezredesné, dr. Mülek Lajosné, özv. Boros Béliné, Boros Ivánné, dr. Fábry Sándorné, Fischer Irén, Green Nándorné, Halmai Andorné, Heinrich Sándorné, Hermann Gyuláné, Hendrey Pálné, Hendrey Alis, Hendrey Ilonka, Kabdebó Béláné, Kabdebó Margit, Kintsig Gézáné, Krisztyán Jánosné, Kádas Kálmánné, Laczay Endréné, dr. Lukács Lajosné, Lukács Lajosné, Lukács Gyuláné, Lusztig Arminné, Mokry Jenőné, dr. Oncu Miklósné, dr. Polónyi Jenőné, Prettnér Etelka, Reicher Károlyné, özv. Rónay Jánosné, dr. Robitzek Agostonné, Sármezey Endréné, Stauber Józsefné, Steiner Ferencné, S. einer Jakabné, dr. Simo Károlyné, Szabó Zoltánné, Szalay Antalné, Szalay Ilonka, Széchenyi Kázmérné, dr. Tisch Mórné, Varjassy Árpádné, dr. Velesov Gézáné és Walder Gyuláné.

Megrágalmazott aradi feltaláló.

Orosz L. Mátyás pöre.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 19.

Az aradi törvényszék ma egy volt aradi, jelenleg fővárosi hírlapíró felett ítélkezett, akit Orosz L. Mátyás, a találmányairól ismert aradi géplakatos jelentett fel sajtó útján elkövetett rágalmozás miatt. A bíróság a vádlottnak nem engedte meg a valódiság bizonyítását és megállapítva a bűnösséget, a hírlapírót egy heti fogházra és ötven korona pénzbüntetésre ítélte.

A sajtóper Orosz L. Mátyásnak egy bűnügyből keletkezett. Orosznak ugyanis egy boncasdi asszony, özvegy Hegyi Mártonné ezeröttszáz koronát adott azsa, hogy Orosz fogadja őt társul az általa feltalált és szabadalmazott önműködő vasúti kapcsolókészülék értékesítéséhez.

Orosz az ajánlatot elfogadta, de az asszony később arról győződött meg, hogy a szabaddalmi hivatalnál Orosz őt nem jelentette be társként s az ő neve a találmány bejegyzése mellett nincs kitüntetve. Erre Hegyiné csalás

miatt bűnvádi feljelentést tett Orosz ellen az aradi ügyésségnél.

Kabos ezt az ügyet lapjában megírta és erős támadó kommentárral kísérte. Az eljárást azonban Orosz ellen megszüntették, mert a bíróság nem látott ravassz fondorlatot abban, hogy Orosz elmulasztotta Hegyinét találmányában társul bejegyeztetni.

Orosz ekkor Kabost sajtó útján elkövetett rágalmozás vétsége miatt feljelentette. Ez ügyben ma volt a fővárosi bíróság Kéllér János ítélőtáblai bíró elnöklésével. A vádlott hírlapíró védelmét Szegő Hugó dr. ügyvéd látta el.

Kabos beismerte a cikk szerzőségét és vállalkozott a valódiság bizonyítására. A bíróság ezt a törvényre való hivatkozással nem engedte meg. E határozat ellen Kabos jogi képviselője semmisségi panaszt jelentett be.

A törvényszék ezután bíróságnak mondta ki Kabost és egy heti fogházra, továbbá ötven korona pénzbüntetésre ítélte. Orosz kérte a vádlottat arra kötelezni, hogy az ítéletet az Aradi Közlöny-ben saját költségén közzétegye, de a bíróság ezt nem rendelte el, mert a közzétételre csupán az Aradi Napló kiadóját lehetett volna kötelezni, ez a lap pedig megszünt. Az ítélet ellen Kabos Jenő felebbezést jelentett be.

Márkus Emma

Medgyaszay Vilma ellen.

Kihallgatáson Apponyinál?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 19.

Amikor kipattant annak a híre, hogy a Nemzeti Színház a „Szerelmeskedés“ női főszerepének a kreálására Medgyaszay Vilma, a Modern Színpad Kabaré primadonnáját szerződtette, a színházban nagy konsternáció támadt. Öregek és vének, aggok és aggastyánok — him- és nőneműek, főleg pedig nőneműek — féltékenykedve és irigykedve szaladgáltak és agyongyötörték a szegény Tóth Imrét.

Tóth Imre terve azonban nagyon szimpátiikus volt Apponyi miniszter előtt, aki élénken érdeklődött Medgyaszay Vilma iránt, kinek művészetét azelőtt is nagyrabecsülte. A színház sokat várt a premiértől, főleg pedig Medgyaszay Vilmatól, akire valóban nagy és égető szüksége van a Nemzeti Színháznak, mert hi-

szen Márkus Emma elvégre nem játszhatik örökké, az emberi kor legvégső határáig husz éves, sőt tizenhét éves lányokat.

Márkus Emma azonban — írja a *Polgár* — ezt nem akarta belátni és ennek a hétnek az elején — amikor végre rájött arra, hogy Tóth Imrénél nem jut eredményre — Apponyinál kihallgatásra jelentkezett.

Az audiencia lefolyása majdnem szószerint a következő volt:

— Kegyelmes ur, föltétlenül ragaszkodik a Nemzeti Színház ahhoz, hogy a „Szerelmeskedés“ női főszerepét Medgyaszay Vilma játssza el?

— Igen.

— Akkor kérem, kegyelmes uram, méltóztassék tudomásul venni, hogy én soha többé nem tessem a lábam arra a színpadra, amelyen egy bretilli énekesnő játszott.

— Ahogy gondolja, nagyságos asszony, — felelte Apponyi jéghidegen. És ezzel a kihallgatás véget ért.

Márkus Emilia asszony ezzel szemben a következő nyilatkozat közzétételére kért föl lapokat:

— Egy reggeli lapnak az a híre, mint hogyha én Apponyi Albert gróf miniszter urnál jártam volna abból a célból, hogy bárkinek a Nemzeti Színházban való fellépését megakadályozzam, légből kapott valótlanság. Soha nem arrogáltam magamnak azt a jogot, hogy akár a Nemzeti Színház igazgatóságát, akár a színháznak bármely felet'es hatóságát befolyásoljam abban az irányban, hogy a Nemzeti Színházban kiket vendégszerepeltessen. Ezt a hirt tehát nem tekinthetem másnak, mint ellenem irányított támadásnak és kétségtelennek tartom, hogy a lapot célzatosan félrevezették.

VASÁRNAPI STRÓFÁK.

Tárlatnyitás.

Hála neked uram,
Hogy megnyitá a tárlat,
S van megint, mit nézni
Arad városának. —
Téma vezércikkre,
Nagy vitatkozásra,
Jó hely egy kis vidám
Női tracscsolásra.

Megmutatására
Remek hely a tárlat
A női kalapok
Szerény nagyságának.
Hogy a jó barátnő
Pukkadozott ujra...
Nos — végül — jó hely ez
Egy kis randevura.
Csak nem ettünk mérget,
Hogy azt is megnézzük:
Milyenek a képek?...

Vilmos: fizess.

Vilmos, — a nagy, a bős, a szép, a jó, —
Most kellemetlen baj esett vele,
Vilmos, a német imperator — óh! —
Ferkig van már adóssággal tele.

És elmondhatja, hogyha majd megáll,
Legközelebb a zálogház előtt:
„Ha sokat költ bajszára egy király
„Es ist erreicht nagyon hamar: a csőd!”

Szünetek.

Közelegvén a karácsony
Szünetel az ország.
A honatyák, a diákok
Levetették a vállukról
A munka robotját.

a nektár. És mégsem izlett sem a rostélyos, sem a sör. Ha maga mellettem lett volna, nagyon izlett volna. Aztán sajtot is ettem, meg dobostortát. De keserű volt minden, mert maga hiányzott. És mindig keserű lesz nekem minden, mert maga nem az enyém egészen. Mert nincs lakásunk, ahol csak egyszer láthatnám háziasan öltözve, kalap nélkül, papucsban. Hogy a vörös haját láthatnám, mielőtt nincs felfésülve, hogy az arcát megsimogathatnám, úgy ahogyan az ágyból kikelt. Róza, én ezt sohasem fogom megérni és ezért keserű lesz nekem mindig minden.

Mély szomorúság vonaglott hangjában s reszketett az izgatottságtól:

— Már arra is gondoltam, hogy megmondok az urának mindent. Hogy váljon el magától, hogy én elvehessem. S ha szép szóval nem tenné, hát erővel kivinném. Nem tettem, mert még valami kárt tett volna az a nyomorék magában, Róza.

A rezes-banda egy ostoba német bumbum áriába kezdett, amire Weinerné arca felderült. Az asztalon széthullt sós morzsákat szedegette szájába s úgy beszélt:

— Milyen kar, hogy nem nőül meg! Boldoggá tenne egy asszonyt meg a jövő gyerekeit.

Tauber Frigyes lehajtott a fejét s lehunyta szemét:

— Én sem tudok szimpatizálni senkivel, csak magával. Én nem tudom, de maga nekem úgy hiányzik, Róza. Nekünk együtt kéne lenni mindig... Igyék még sört...

— Olyan sok pénze van Frici?

— Nekem mindig van!

Azután csöngetett a pincérnek és sört hozatott. Azután koccintottak s majd hogy megcsókolták egymást. Ebben a pillanatban feltűnt Kropusek a feleségével. Mindketten elegánsan voltak kiöltözve. Kropusek a minisztériumi szolga volt, akinek már Tauber Frigyes tizenhét koronával tartozott. Halálos veríték ült a homlokára s belekapaszkodott az asztalkendőbe, hogy le ne szédüljön. Kropusek alighanem megmetszánta, mert mosolygott rá s miközben elhaladt mellette, szeliden oldalbökte.

— Nem is tudtam, hogy nő!

És röhögött. Azután mikor elmentek és messze egy asztalnál leültek sörözni, Tauber föllélezett s halotthalványan adott felvilágosítást a kíváncsiskodó Wienernek:

— A legjobb kollégám, puszijajtásom. És se büszke gyerek, együtt érez a néppel. Különben most várja a számtamácsosi kinevezést.

Kifeszítette a mellét és mosolygott.

Csak a bakák nem piheenek,
A bus boszniások,
És az írók, a „firkászok“
Mert hogy szörnyen írják most a
Karácsonyi számot.

Szilánk.

Létszámemelés - katonai engedményekkel

A király döntése. — Szenzációk a politikában.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 19.

Az aradi textilgyár.

Alakuló közgyűlés a jövő hónapban. —

A részvényjegyzést befejezték.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 19.

A sok gyáralapítási terv közül, amelyek az utóbbi években Aradon fölvetődtek, mindjárt legéletrevalóbbnak s legrealisabbnak látszott az, amely textilgyár alapítását célozta. Mint ismeretes, Häffele János elszászlotharingiai gyáros ajánlatot tett a városnak, hogy Aradon két és fél millió korona alaptőkével textilgyárat hajlandó létesíteni, ha ingyen telket és 15 évi adómentességet kap Aradtól. Más kedvezményt nem kívánt, mert ugyanis nagyobb szubvenciót kap a gyár az államtól.

Amikor Häffele Aradon járt, tanácskozott az aradi Neuman Testvérek gyáros céggel és Ring Gézával, az Aradmegyei Takarékpénztár igazgatójával s megismertette velük a gyár tervezetét. Ajánlotta nekik: vegyenek részt az alapításban.

A Neuman Testvérek-cég hajlandónak is mutatkozott erre, Ring pedig tanácskozásra hívta össze az aradi pénzügyesek vezetőit, akiknek előterjesztette ama véleményét, hogy helyes volna, ha az aradi pénzügyesek nagyobb számú részvényeket jegyeznének a gyárhoz, amely föltétlenül életképesnek mutatkozik. A pénzügyesek meg is szavazták a hozzájárulást. Időközben Häffele érdekltségének egy részét a Hazai Bank, (amelynek igazgatója Dániel Ernő báró) és a Hatvany Deutsch-cég vették át.

A részvényjegyzéseket már befejezték. Mostanig Aradról a következő nagyobb részvényjegyzések történtek:

A Neuman Testvérek cég, amely 400 ezer koronáig tervezte érdekltségét, most jegyzett	250 000 korona.
Aradi Első Takarékpénztár	50.000 "
Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár	50.000 "
Aradmegyei Takarékpénztár	50 000 "
Ipar- és Népbank	50 000 "
Polgári Takarékpénztár	50 000 "
Viktória Takarékpénztár	30.000 "
Központi Takarékpénztár	30 000 "

Az alakuló közgyűlést értesülésünk szerint már január hónapban megtartják. A részvénytársaság igazgatósága természetesen Aradon fog székelni.

TANÜGY

(—) Az iskolák felírása. Nemrég küldötte meg a közoktatási miniszter az összes iskoláknak a magyar nyelvű címet és nemzetiségét, most pedig elrendelte az 1907. évi XXVII. t. c. alapján, hogy minden iskolára a jellegének megfelelő magyar nyelvű felírás alkalmazandó.

Bécsi tudósítások alapján már tegnap jelentettük, hogy *Andrássy Gyula* gróf bécsi tárgyalásainak eredménye a katonai kérdések újbóli felvetése lett. A bécsi lapok már a megoldás módjait: az egykori kilences bizottság programjának mikénti teljesítését is tudni vélik, ma pedig a hivatalos *Oszták császári távirati iroda* jelenti be egy feltűnést keltő közleményében, hogy a katonai kérdésekben a döntés pillanata már a legközelebbi időben bekövetkezik.

A döntés a fölemelt ujonclétszámot is jelenti; de katonai engedményekre is vonatkoznak a zászlóval és a címerrel.

A politika fontos eseményeiről ezeket jelentik nekünk:

A katonai követelések

A rendkívül érdekes hivatalos jelentés így hangzik:

Az oszták császári távirati iroda mértékadó helyről jelenti: A magyaroknak katonai vonatkozású nemzeti követeléseit a mértékadó helyen két év óta jól ismerik és azokat itt katonai szempontból tekintve teljesíthetőnek tartják, miután teljesítésük a hadsereg közösségét és egységességét nem érinti. Hogy ezek a követelések még mindig nem voltak megvalósíthatók, annak oka abban a körülményben keresendő, mely szerint annak biztosítékára, hogy a katonai követelések az említett kívánságok teljesítése alapján bizonyos számú évig tisztán objektív és nemzeti gravamináktól mentes megítélésben fognak részesülni, reális garanciák mindeddig nem voltak nyújthatók. Ebben a kérdésben a helyzet nem változott. Nemzeti korcsosziokról, mint a pillanatnyi zavarok megszüntetésére irányuló szükségesszökről szóló hírek, minden tényleges alapot nélkülöznek. Ennek következtében az oszták kormánynak sem lehetett eddig semmiféle közléseket tenni bizonyossággal tervek vett ilyen vonatkozású határozatokról, ami abban az esetben, miként azt annak idején a delegációban is kijelentették, kellő időben megörlénék. Ez azonban nem kíván tagadása lenni annak, hogy tekintettel a belső, valamint a külső politikai viszonyokra a döntés pillanata ebben a kérdésben a legközelebbi időben bekövetkezik.

Létszámemelés és engedmény.

A katonai kérdések, miután a *Pester Lloyd* feltétlenül megbízható helyről értesül, a közel jövőben oly kizárólagos aktualitással lépnek előtérbe, hogy egy időre a bank és a fuzió kérdése is leszorítják a politika napirendjéről. Ami az engedményeket illeti, megalapítható mindennek előtt, hogy a magyar vezérleti és vezényleti nyelvről szó em lehet. Az uralkodó és a hadvezetőség e kérdésben mereven ragaszkodik ismert régi rideg álláspontjához.

Elenértékül azokért az engedményekért, amelyeket katonai téren kapunk, a hadvezetőség feltétlenül megköveteli az

ujonclétszámnak huszonkétezer emberrel leendő felemelését. Ebből tizenötezer ember a hadsereg létszámának növelése céljából, hétezer pedig azok pótlására kell, akik a véderőtörvény értelmében a szolgálatból kivételes esetekben kibocsáthatók. A létszámemelés keresztülvitelét a hadügyi vezetőség mielőbb akarja, úgy hogy a márciusi ujoncozás alkalmával már ujonctöbbletet kapjanak. Ezzel szemben az ezrednyelvben s a katonai büntető perrendtartásban is tért engednek a magyar nyelv érvényesülésének.

A zászló és címerkérdésben a hadvezetőség nem akar lemondani a fekete-sárga zászló használatáról, mert az a zászló régi jelvénye a hadseregnek, de hajlandó a fekete-sárga zászló mellett egy annál kisebb magyar nemzetiszínű zászlót engedélyezni. Marad a kétfejű sas is, de mellette a magyar ezredéknél a nemzeti címer használatát fogják megengedni.

Ezek a kérdések az ünnepek után okvetlenül dűlőre fognak jutni.

Andrássy és a király.

Sokat beszéltek most arról, mit mondott a legutóbbi audiencián a király *Andrássynak*.

Igaz, hogy a király válasza négy-szemközt mondatott el, de utóbb maga a király mondta el belső embereinek és ma már az összes udvari főméltóságok, sőt a közös miniszterek és az oszták miniszterelnök is tudják, hogy mi volt a király válasza.

A király azt mondta *Andrássynak*, hogy ő nem folytat napi politikát és az ő álláspontját nem idomítja napi áramlatokhoz, kormányok, vagy pártok létesítéséhez. *Andrássy* ismeri az ő fellegását a katonai kérdésekben és ma sem hajlandó egy vonalnyival tovább menni, mint *Khuen-Héderváry* idejében. Tessék beérni az ugynevezett kilences program fokozatos megvalósulásával, ami folyamatban van; több nincs és nem lesz soha.

A választól jog terén engedhet *Andrássy*, amit akar, ha tetszik neki, megcseleltatja az általános titkos és egyenlő választól jogot.

A bank terén olyasmiről beszélni sem lehet, ami a bankközösséget érdemben érinti.

Végül csinálatnak fuziót, ha az új párt 67-es alapon fog állani; ha nevében sem lesz semmiféle függetlenségi jelző és programjából még elvileg is kimarad a perszonálunó gondolata.

Ime, ez a tiszta igazság, melyet meg kell toldani azal, hogy a hadügyminiszter kész adminisztratív uton a magyar kormány segítségére lépni és olyan kerületi bocsást csinálni, amely a magyar ezrednyelv előnyére válik, de se szolgálati, se vezényleti magyar nyelv szó sem lehet.

Az végül teljes biztonsággal megállapítható, hogy a magyar képviselőháznak esetleges felozlatása szóba sem jött.

Kossuth nyilatkozata.

Budapestről jelentik: A függetlenségi pártban v lóságos riadalmat okoztak a létszámemelésről érkezett hírek. A párt

nagyon sok tagja elutazott már a vidékre, de azok, akik itt fenn vannak, ma délelőtt csapatostul jártak Kossuth Ferencnél, hogy megnyugtatót kérjenek tőle s informáltassák magukat a politikai helyzetről. A kereskedelmi miniszter, akinek egészségi állapota az utóbbi napokban javult, hosszasan magyarázta vendégeinek, hogy a függetlenségi párt helyzete nagyon kedvező.

— De hiszen, ha a kormány terve megvalósul, akkor egyáltalán megszűnik a függetlenségi párt! — felelte egyik képviselő. Beleolvadnak a fúziós pártba.

— Az új párt magva és zöme a függetlenségi párt — mondta Kossuth — aminek a párt elnevezése is bizonyosága lesz. S ha egységes párt lesz a kormány mögött, könnyebben megbirjuk valósítani a függetlenségi eszméket.

Valaki megkérdezte:

— És az önálló bank?

— Az is meglesz, felelte Kossuth. De minden idejében.

Ezzel vége is volt a beszélgetésnek. A helyzet tehát a függetlenségi párt végre szerint nem ad okot aggodalomra.

Minisztertanács.

Ejjel jelenti fővárosi tudósítónk: Délután négy órakor a még mindig gyengélkedő Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter lakásán minisztertanács volt, amelyen a torokgyulladásban megbetegedett Andrássy Gyula gróf belügyminiszter és a Bécsben tartózkodó Zichy Aladár gróf, a király személyekörülé miniszter kivételével a kabinet valamennyi tagja részt vett.

A tanácskozás igen hosszú ideig tartott. A miniszterek több mint három óra hosszat voltak együtt s csak két óra után távoztak. A konferencián először a folyó ügyeket tárgyalták, később azonban az általános politikai helyzettel, különösen a katonai kérdésekkel foglalkoztak, amelyek most a politikai események középpontját képezik.

Pör a pápa ellen.

Meszlényi Antal és X. Piusz.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 19

Sokan emlékeznek még az Aradról néhány év előtt eltávozott Meszlényi Antalra, aki hosszú ideig volt az aradi ügyészségi hivatal vezetője. Meszlényi a leghírhedtebb aradi pörökben képviselte a vádat és ugy ezekben, mint a magánéletben vigkedélyű, de excentrikus embernek ismerték.

Ezt az excentrikus gondolkodást bizonyítja az a cselekedete is, amelyről most kaptunk táviratot. A jelentés szerint a volt aradi ügyész pört indított a pápa ellen. Az érdekes ügyet így adja elő a Szatmárnémetiből érkezett következő távirat:

Meszlényi Antal beregszászi törvényszéki bíró, néhai Meszlényi Gyula szatmárnémeti püspök unokatestvére tegnap a szatmárnémeti törvényszékhez keresetet adott be azon kérelemmel, mondja ki a bíróság a püspök végrendeletét érvénytelennek és állapítsa meg az elhalt rokonnak törvényes örökösödési jogát azon vagyona, mely érvényes jogunk szerint főpapok után szabadon örökölhető. A kereset mindazok

ellen irányul, kiket Meszlényi püspök végrendeletében bármiben is részesített.

Többek között alperesként szerepel X. Piusz pápa, kinek az elhunyt püspök 300 aranyat hagyományozott, továbbá Szabó István prelátus, ki a püspöktől mintegy fél millió koronát örökölt és az alperesek még egész hosszú láncolata.

A kereset kéri a feleket perrendszerű tárgyalásra megidézni. Az elhunyt püspök végrendeletében kijelentette, hogy aki a rokonság közül perrel lép fel, az a végrendeletből kizárassék. A püspök a rokonnak összesen 40,000 koronát hagyott.

THEOLOGIAI VITA A TANÁCSBAN.

A rituális metszésről.

Rabbi Varjassy megnyitja az ülést szólván a következőkép:

Tekintetes Synhedrion, nagytiszteletű Rabbi kollégium! Berecz Ferenc a bíró, mint rabbi Kádas előtt fekvő irástekeres bizonyítja, negyven ezüst pénzre ítélte az aradi szent hitközség rituális metszést Fischer Lipótot. A metsző a rituála szabványainak megfelelően éles és síma felületű késsel vágta el Blau Náthán kacsájának a nyakát, de az elvétel oly soká tartott, hogy a kacsát vivő szolgát a Szabadságtéren a kofák feltartóztatták s arra kényszerítették, hogy a vergődő állatot vigye vissza a metszőhöz, hogy vessen véget a tollas állat szenvedéseinek. A szolga visszavitte, a metsző a tollas állat fejére lépett s megszűnt a vergődése.

Berecz bírónál a metsző ellen állatkínzás miatt feljelentést tettek. A daján nem ugyan a rituále, hanem azért mégis érvényben lévő törvény alapján mint mondám és amint Rabbi Kádas előtt lévő irástekeres bizonyítja, negyven ezüstpénzre büntette Fischer Lipótot.

A bíró körültekintő és óvatos férfiú volt, nagytiszteletű rabbi kollégium. Mielőtt bölcs ítéletet mondott volna a bonyolult kérdésben, megkérdezte az országos rabbi képző intézet tanári karát. A kérdésre az a felelet jött, hogy a kacsa rituálisan van metszve, mert egy metszéssel van elvágva a gágája, de a szertartástan 34. fejezete szerint az elvélést a kacsa fejére történő ütással lehetett volna elvégezni.

Ebből a feleletből is kitészik, okoskodott Berecz bíró — hogy itt állatkínzás történt.

Felelkezés folytán került az ügy a mi Synhedrionunk elé, tessék ítéletet hozni.

Rabbi Kádas megismogatta az írás tanulmányozásában fényessé vált fejet, majd ilyen szavakra nyitak ajkai:

— En nem akarom a vitába a rituálét bevonni, csak azt tudom, hogy annak a tollas állatnak mindegy vajjon a metsző egy bunkós bottal üti fejbe, vagy a lábával tapossa ki belőle az életet. Ebben az állatkínzás ismervei nem fedezhetők fel, azért az én meggyőződésem szerint a metsző felmentendő.

— Emesz (igaz) hagyta helyben főrabbi Sarlott Domokos, rabbi Kádas okoskodását. Rabbi Lócs és Rabbi Vannay is rábókoltak a vita helyességére és Zubor jegyző kijavította Berecz bíró irástekeresét olyképpen, hogy a negyven ezüst pénz fizetése alól Fischer Lipót metsző felmentetik.

Kiadatott itt Arad szent községben, a nagy Synhedrion üléséből.

Zubor jegyző.

Rabbi Varjassy elnök.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Felolvasás a nyomdászok szakszerveletében. Holnap, vasárnap délután 4 órakor Kádas Ferenc, a szociáldemokrata párt központi vezetőségének tagja szociális felolvasást tart az aradi könyvnyomdászok Teleki utcai szakszerveletének helyiségében.

Békés hangok

a balkáni helyzetről.

A monarchia és Oroszország közeledése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 19

Kelet felől már nem fenyegetnek háborús hírek. A külpolitikai helyzet a legutóbbi napokban nagyon javult. Oroszország és az Osztrák-Magyar monarchia között határozott közeledés történt, amennyiben a monarchia engedett eddigi merev álláspontjából hajlandó az annexió ügyét nemzetközi konferencia elé vinni.

Békés szelek fujdogálnak Törökország felől is és valószínű, hogy legközelebb megegyezés jön létre az ottomán birodalom és a monarchia között, ami által a kereskedelmi téren nagy károkat okozó bejöttmozgalom is meg fog szűnni.

A mai nap eseményeiről a következő távirataink érkeztek:

Osszetűzés a szerb határon.

Londoni távirat jelenti: Belgrádi jelentés szerint a mult szerdán Mokragora mellett egy százados vezetésével 50 osztrák és magyar katona átment a szerb határon és egy katona rálött a szerb vámörre. Limbova mellett is átment a határon egy osztrák és magyar csapat. A szerb kormány kijelentette, hogy e kihívó viselkedés megismétlődése esetében nehéz dolog lesz, hogy a szerbeket az osztrák és magyar katonák ellen való támadástól visszatartsák.

Nikita nyilatkozik.

Londonból táviratozzák: Nikita montenegrói fejedelem kijelentette a „Daily Mail” képviselőjének, hogy Montenegró meg fogja óvni a békét mindaddig, míg a konferencia sorsát el nem dönti:

— Ha mi nem kapjuk meg Spizzát és Bosznia nem kapja meg az autonómiát, mondotta a fejedelem, akkor meg kell hoznunk azt az áldozatot, hogy a háborút megindítjuk, bármilyen kevés kilátásunk van is arra, hogy ez reánk nézve sikerrel fog végződni. Montenegró Bosznia és Hercegovina anneksziójával elvesztette a legdrágábbat, ami a nemzeteket fenntartja: a reményt. Míg Ausztria-Magyarország Boszniát és Hercegovinát okkupálta, addig remélhette Montenegró, hogy Nagyszerbia szép álma egyszer be fog következni. Most nincs számára más hátra, minthogy a hegyek közé beékelve lassan és nyomoruságosan elpusztuljon, hacsak az utolsó pillanatban fel nem támad és nem keresi háborúban sorsának javítását. Én szívesen kerülném a háborút, mert tudom, hogy mit jelent az, de ha a nagyhatalmak és különösen Anglia nem jöhet segítségünkre, nem marad más hátra mint fegyverhez nyúlni.

As üzleti rész.

A Times jelenti Belgrádból: Az üzleti körök értesítették a kormányt, hogy készek az Ausztria-Magyarországgal kötendő modus vivendi üzleti oldalát eme egyezmény politikai jelentőségének alárendelni és hogy teljes erővel fogják tá

mogatni a kormányt, ha politikai okokból a modus vivendire nem reflektál.

Isvolszky a helyzetéről.

Pétervárról táviratosszák: A birodalmi duma szenior-konventje a külügyminiszeriumi költségvetésnek a дума pléniumában való tárgyalását péntekre tűzte ki. És alkalommal Isvolszky külügy miniszer a központi ikáról beszédet fog mondani.

Csepreghy Mihály halála.

Eihunyt aradi mérnök.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 19

Az aradi társadalom egyik ismert, kedvelt és általánosan becsült szereplője halt meg ma délután. Csepreghy Mihály, a József nádor malomcsatorna társulat mérnöke ma hosszas betegség után családi körében meghalt. Csepreghy különösen az által tette magát ismertté és becsültté, hogy még egészen fiatalon tagja lett ama társaságnak, amely célul tűzte ki a veszthely megváltását. Egyik legagilisabb tagja volt a huszonöt esztendő előtt megalakult *hetes bizottságnak*, amely nélkül ma aligha volna remény arra, hogy az aradi veszthely valaha magyar kézbe jusson. És most, amikor már nagyon közel jutottunk a szent föld megszerzéséhez, Csepreghy kidőlt az érette küzdők sorából. Csepreghy évek óta betegeskedett, régi szervi baja gyötörte, s hosszú ideje állandóan feküdt. Ma délután szenvedéseitől megváltotta a halál. Temetése hétfőn megy végbe a Csutak-cég segédlete mellett. Ravatala körül az előkelő rokonság és nagy számu jóbarátok sorakoznak.

A család a következő gyászjelentést adta ki:

Osv. Csepreghy Mihályné szül. Végh Karolina a saját, ugy gyermekei Andor, Irén férjezett Schmidt Pálné, Mihály, Böske, Margit és Iona, unokája Schmidt Béla, valamint az alulírottak és számos roker, ismerős és barátai nevében is mélyen megőrt szívvel jelenti a felejthetetlen jó férj, illetve édes atya, nagyatya, após, vő, sógor, rokon és nagybátya Csepreghy Mihály, nyugalmazott társulati mérnök, folyó évi december hó 19-én, délután 2 órakor, életének 57 ik s boldog házasságának 28 ik évében, hosszas szenvedés s a halotti szentségek ájtatos felvételét után a Mindenható rendelkezésének képest történt gyászos elhunytát. Az istenben boldogult földi maradványai december 21-én délután 2 órakor fognak Sina utca 3. sz. saját házából, a helybeli felső-tetőben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő gyászrite áldozat az elhunytnak lelki üdvéért december 22-én délelőtt 10 órakor fog a helybeli főt. Minorita-átyák szentegyházában szegnek Urának bemutatni. Áldás és béke poltra! Arad, 1908. december 19-én.

Csepreghy Endre és neje Prepeliczay Vilma, Csepreghy Róza özv. Nagy Jánosné, Csepreghy Mariška férjezett Katona Ferencné, Csepreghy Etelka férj. Perkovác Franczáné, Csepreghy Iona férjezett Ördös Józsefné, testvérel, sógor és sógornő. Osv. Kabdebó Miklósné anyósa. Osv. Balogh Ivánné Kabdebó Irén sógornője. Végh Jenő és neje Moris Margit, özv. Vogler Gyuláné Végh Apolónia, Stinssics Béláné Végh Irén,

Gemperle Károly és leányát Itona és Kata, sógor és sógornő. Schmidt Gyula és neje Papp Juliska néssa.

AZ ÚJ HONFOGLALÓ.

A magyarok szerint Krisztus előtt nyolcszáznyolcvankilencben, a németek szerint kilencvenkilencben, a muszka történetírók szerint nyolcvanegyben a hét magyar vezér (most *veszélőbizottságnak* nevezőék) tanácskozással összegyűlt a hajdani *Etelközben* és rövid, de határozott habozás után elhatározták, hogy meghódítják a magyarságnak a Duna-Tisza között. Kijelentették, hogy nem tűnnek meg a földön más nemzetiségbeli, mint magyart. És véres csatározások árán, amikor ugy folyt a magyar vér, mint most a magyar pezsgő, csakugyan elfoglalták ezt a földet . . .

. . . Az aradi lapok fürge riporterei szerint jó huszonöt esztendőnek előtte Aradon szintén összeült hét magyar vezér, hogy elfoglaljon egy szomorú nevezetességű földterületet: az aradi veszthelyet. Az a hét ifju vezér nem kezdett véres harcot a földért, nem üzent háborút a tulajdosnőnek, mint az etelközi honfoglalók. Az aradi hét vezért személyes szabadság megsértése és még tudja a csehek istene milyen címen fogták volna pörbe, ha a cseh származásu *Pokorny* Rikárd tábornok özvegyét kiakarták volna tessékelní a földjéről. Ebből látható, hogy könnyebb volt Árpádeknak évszázadok előtt országot foglalni, mint most száz harminckét hold földet a magyarságnak megszerezni.

Am az aradi hét vezérek egyike, *Barabás* Béla nem mondott le az ujkori honfoglalás eszméjéről és a modern technika vívmányaihoz szükséges türelemmel dolgozott, munkálkodott azon, hogy erről a darab földről kisserítse a németet, az osztrágot és cseheket. A hét vezért, az ugynevezett tábornokart kiegészítette *tízzenhármás bizottsággá* s most már komolyan készült a harcra. Persze tudta ő azt jól *Montecuccoli* nélkül is, hogy a háborúhoz három dolog kell: pénz, pénz és pénz. Hát ezt az esz közt akarja előteremteni s ezért akarja átválttatni az országot egy hatalmas kaszarnyává, amelyben alarmit fura harcvena ba állítson mindentit. Ugy lesz, hogy Barabás Béla megvásároltatja a veszthelyet s az ország kövéleményének beleegyezésével a saját nevére iratja. Ő azután gondoztatja a földet, hogy rajja a hazafiság virágai pompázzanak.

S ha mindez megtörténik, Barabás szokszoros büszkeséggel mondhatja majd ismét vidéki népgyűléseken:

— A vértanuk földjéről jöttem önök közé, arról a földről, amely . . .

S itt valaki tréfásan bizonyára közbe fogszólni:

— Amoly telektönyvileg az ön nevére van bekebelezve.

Leánypajtásaimhoz.

Némán hallgatom az óra ketyegését. Túrelmetlenül számolom a percekét és tekintetem mind mohóbban lesi a mutató mozgását. És miért? Magam sem tudom. Valami kapzsi lát-hatatlan erő tart hatalmában és oly zsebasztólag hat testemre, lelkemre. Későre jár az idő. Pihennem kellene már. De nem tudok. A gondolatok egész raja lepi el agyamat. Ragad-ragad magával messzire, szédületes megasságba s az élet különféle variációit tárja elem . . . Mily tarka is ez! Kuszált, bonyodalmas.

Fehér arcu, ábrándos lányokat látok felvonulni magam előtt, akik nappal mosolyognak, éjjel pedig kinos álmatlanságban hullatják titokban könyüket . . . De ki tud erről?! Nappal frissek és mosolyognak, mindig mosolyognak . . . Senki sem sejtí, hogy e mosoly szemfedője egy eltemetett boldogságnak. Én értelek benneteket! Én meg tudom érteni, mi uralkodik ilyenkor lelketekben. Veletek érzek!

Szegény lányok! Vajon melyik mondhatja közületek: „En boldog vagyok!” Melyiteknek hangzott el már ajkán ez? Vagy ha el is hangzott, nem követte ezt nyomban egy bizonytalan érzés, mely kételkedve suttozta: „Vajjon így van ez? Hát igazán boldog vagyok?” S végre rájöttök, hogy ép akkor, amikor boldognak képzelitek magatokat — boldogtalanok vagytok. Mert mikor beszél a leány boldogságról? Ha látja és érzi, hogy gondolatainak legkedvesebb tárgya, az ideálja — szereti és ha ez elhalmozza őt szerelmes vallomásaival. Es abban a pillanatban, mikor a vallomás elhangzik, a leányt rózsás képzeletek fogják el, az arca kipirul, tekintete révedező lesz . . . Es ha e percben valaki azt kérdezné tőle: „Boldog vagy?” Természetesen, ez volna a válasz: „Boldog vagyok!” De alighogy kimondaná ezt, máris ott reszketne tekintetében a bizonytalan-ság, ott settenkedne szívében a kételkedés, mely megmételjezi, elhomályosítja a boldog jelent és kinos önfaggatással gyötíri a szívet: „Vajjon igazán szeret?” Ah, érzi-e vallomásának jelentőségét, avagy csak játékot üz a lelkemmel? Es ha tényleg szeret, ki tudja, nem jön-e rövidesen a kiábrándulás? Ki tudja? Oly sok az asszony, oly sok a leány és a férfi lelke olyan változó . . .

Es a gondolatok nem hagyják nyugodni szegény leányt. A szerelmes leányt lépten-nyomon követi a csalódástól való rettegés . . . Pedig ideálja mindig örök hűségről beszél, magasztalja a leány tulajdonságait és minden szava szerelmet, forró szerelmet árul el. Ez a leány a „boldogtalan” boldogok sorába tartozik. Mert ennek sokkal kevesebb a lelki szenvedése, mint azé, akit már utolért a — csalódás! Mig a csalódottak egy elveszett boldogságon keseregnek, addig ezek lelkében állandóan nehéz, nyomasztó érzés viaskodik s megrezzen a szívük arra a gondolatra, hátha kitör a vihar, mely szétrombolja ábrándjaikat . . .

Szegény lányok! Onkéntelenül ajkamra zudul újból és újból a kifakadás! De méltán ránk is ilik ez. A férfi kezében van minden fegyver és az ő győzelme mindenkor biztos! De mit tégy te szegény lány, ha ábrándos lelkedben szerelem születik? Mily kómikusan kicsinyes is volna, ha így szólnál szerelmed tárgyához: „En szeretem magát. Kérem szeressen viszont.”

A férfi megcselekedheti ezt, te nem. Te csak átérezheted mindazt, mit a férfi szavakba önthet. Övéké a szabadság, neked azonban a társadalom korlátolt teret adott az életben. A férfit senki sem rója meg tetteiért. Ha kiáb-

rándul, szólanul vagy valami ravasz ürügy alatt ott hagyja ideálját. Ezzel vége! — Es ha egy leánynál bekövetkezik a kiábrándulás? Csintalan, kacér, szivtelen teremtsenek nevezik őt! Szóval a világ mindig a leányt rója meg, csakis az ő tetteiben lát rosszat, illetlent. Pedig . . . pedig ha egyszerre életre kelnének a szerelemben elkárhozott női lelkek sóhajai, be sokat tudnának suttogni ezek! Es miről suttognának? Hogy minden rossznak, minden csalásnak a férfi a — kuforrása.

A vesztesek mindig mi vagyunk! Pedig ők, a férfiak hajszolnak bele a küzdelembe és ha menekülni akarunk ez elől, üldöznek, míg fel nem vesszük a fegyvert. Es amikor már kezünkben van a hódító fegyver, amikor már azt hisszük, hogy a győzelem fényes lesz, akkor látjuk, hogy a fegyverrel nem őket, de saját magunkat sebezük meg! . . .

Mi a leányélet? Homályos sejtelmekkel telt illúzió, mely misztikus lepelként takarja be előttünk az élet misztériumát. Mindegyikünk lelke egy kis világot rejt magában, melyben szabadon csaponghat az értelem, érzelem . . . Es csapong, kering a forró ábránd, vadon, szilajul, mint a tiszta hegyi forrás, amely kavargó bizonytalanul, nem tudva hova zudul a mélységbe.

Igy vagyunk mi is az ábrándokkal. Hitegetjük önmagunkat. Elámitjuk, álomba ringatjuk lelkünket, anélkül, hogy sejtenénk, mi patlan ki mindebből . . .

Mily boldog is az, akit soká hatalmába tarthat a bűvös álom. Aki hiszi, hogy van valami az életben, mely egyszerre, váratlanul lepi meg az embert: a megvalósulás. Az álmok megvalósulása!

Ne várjátok türelmetlenül a — „megvalósulás”-t. Ne akarjátok erővel széjjeltépni az illúziót. Mert addig vagytok csak igazán boldogok, míg álmodozni tudtok és amíg hiszitek, hogy van boldogság.

Lia.

Letartóztatás a reklám miatt.

A veszedelmes könyvkiadó „trükk.”

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 18

Nagy izgalmat okozott ma délelőtt Berlin és München előkelő családjai között az a levél, amelyet egy ravasz ember küldött széjjel, hogy ponyvaregényszerű könyvének reklámot csináljon.

A két város legelőkelőbb családjai ugyanis a következő szövegű, eredeti kézírással írott levelet kapták ma kora délelőtt:

Igen tisztelt uram!

Mit szól én az új regényhez, amely ma jelent meg és minden könyvkereskedésben kapható. A címe: „Doppelt mordl.” A legborzasztóbb fajtától való rémregény ez; esodálom, hogy az ügyesség még nem tette rá a kezét. Azt nem tudom, ki lehet a szerzője, de azt a gyalázatos embert le kellene tartósztatni. A regényben X. Y.-ról (a levél címzettje ez) borzasztó dolgok olvashatók; nagyon kompromittálva van. Az biztos, hogy nagy pör lesz abból. Én is be fogom pörölni a szerzőt, mert engem is meglámadott a regényben. Kiváló üdvözléssel

K. B.

Amint a családok megkapták ezt a levelet, elrohantak a könyvkereskedésbe, hogy megvegyék a kérdéses könyvet, majd jelentést tettek az ügyésznek,

amelynek még ma délután sikerült a levelek szerzőjét kinyomozni és letartóztatni. Ez Ganter Péter müncheni könyvkiadó, aki ponyvaregényének úgy akart reklámot csinálni, hogy ilyen leveleket ezrével küldött szét. Az irodájában hetek óta írta ezeket a leveleket. A könyvének sikerült is reklámot csinálnia, mert ma több száz ezret elkaptak, de még mindig el tudott kobozni az ügyesség ötvenezret. A könyv különben nem is nagyon pikáns. A kiadója, aki különben írója is a könyvnek, egyelőre fogságban marad.

MULATSÁGOK.

(=) Az aradi Izs. négyesület estélye. Az aradi farzang első nagy mulatsága, az aradi izraelita négyesület január 5-ére kitűzött estélye nagy arányokban hirdtja az érdeklődést. Az estély első része, amint ismeretes, a könyvhamuvészlet kiállítására lesz, amelyre nagy számmal érkeznek a nevezések. A legkülönbözőbb sűteményekkel szerepelnek az eddig jelentkező házlásszonyok, akiknek készítményei a legnagyobb szakrítőköt és a legkényesebb gourmandokat ki fogja elégteleni. A második része az estélynek a vonzó kabaret lesz; a műsorból már most k'emelhető, hogy az esti konferenciára fogja vezetni és öllistével kísélni. Az estélynek külön leányrendezésége lesz, amelynek tagjai két frakkban fogják az összes rendezői kötelességeket és jegokat gyakorolni, annyira, hogy a tánc alatt is a főkézés joga nem a férfiakat, hanem őket fogja illetni. Ezenyi adható át a nyilvánosságának az estély megannyi érdekes részletéből, amelyek azt a nagy, szentendőkre emlékeztető sikerek közé fogják emelni.

(=) Az aradi kereskedelmi alkalmazottak bálja 1909. január hó 9-én lesz a Fehér Kereszt szálloda dísztermében, melyet saját könyvtárunk javára rendeznek előre láthatólag nagy sikerrel. Meghívókat e héten küld a rendezőség.

(=) Az Aradi Kereskedők Köre Szilveszter estélye. Az aradi kereskedők hagyományos mulatsága, előreláthatóan ez évben se marad az előzők megett. Kettős érdekessége lesz ennek a mulatságnak. Az egyike a műsor, a melynek végleges összeállításán most buzgólkodik a rendezőség, s a melynek egyik vonzóereje az aradi fitharmonikusok egy értékes csoportjának közreműködése lesz. A másik a tombola, a melylyel a divatnak hódol a rendezőség, s a melyet a szünóra alatt, az ó- és új év találkozásának idején adják. A tombolának értékét és vonzerejét növeli, hogy annak a nyereménytárgyait az aradi kereskedő-asszonyok adják. Ez ügyben a vigalmi bizottság a következő felhívást teszi közre, az aradi kereskedő-asszonyokhoz intézve:

Az Aradi Kereskedők Köre ez évi december 31-én tartandó Szilveszter estélyén, részint a mulatság élénkítésére, részint és főként a körnek kereskedőket és kereskedelmi alkalmazottakat segítő Brzsebet-alapjának gyarapítására tombolát rendez. A tombola tárgyak beszerzésére a vigalmi bizottság elhatározta, hogy az aradi kereskedő asszonyokhoz fordul. Nem kérünk nagy értékű, nagy költségbe kerülő dolgokat, hanem kisebb dísz tárgyakat, a melyek értékét a mi és a nyerők szemében ép az fogja fokozni, hogy az aradi kereskedő asszonyok adják E végből felkérjük azokat, a kik e kérésünk teljesítésére illetékesnek érzik magukat: sziveskedjenek az Aradi Kereskedők Köre szilveszteri tomboláját bármilyen adománytárggyal gyarapítani. Az adományok az Aradi Kereskedők Köre helyiségében (Szabadság-tér 7. sz. I. em.) juttatandók.

(=) A vasutas szövetség fillér estélye. Az aradi vasutas szövetség január hó 2-án este 8 óra kor a volt Láng testvérek helyiségében a tavalyi estélyekhez hasonlóan változatos műsoru fillér estélyt rendez. Belépti díj teljesítés szerint. Az estélyt tánc követi s külön meghívók nem bocsátanak ki. Vendégek szivesen láttatnak. — December hó 23-án

délután fél négykor a Központi szálló nsgytermében tartja meg szokásos karácsonyfa ünnepélyét az aradi vasutas szövetség, melyre a tagokat ez uton hívja meg az elnökség. Ez alkalommal lesz a szegénysorsu és árva vasutas gyermekek részére a rahlakiosztás is.

Aki bejelenti szökését.

Egy aradi tisztviselő levele.

Szenzáció a város házában.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 19

A városháza hivatalában ma délelőtt a kaszinózás hatványozott méretekben várokozott az ügyek elintézését leső polgárokat. A tisztviselők, különösen a fiatalabb generáció úgy viselkedett, mintha a katonai ügyosztály a mai postával kézbesítette volna a mozgósítási parancsot. Senki sem volt a helyén. Legnépesebbek voltak a számvévőség szobái. Ide tódultak kilenc óra után néhány perccel a legtöbbben, mert itt voltak megtudandók a nagy városházi szenzációt.

Binder Gyula Amerikába vitorlázik.

Ennek az a magyarázata, hogy a számvévőség státusába tartozott az a népszerű fiatal városi tisztviselő, a kinek levelét ma reggel a postás Riedt István rendőrfelügyelőnek kézbesítette. A levelet tegnapadták fel a budapesti pályaudvaron, feladéja Binder Gyula számliszt s azt adja tudtára Riedt rendőrfelügyelőnek, hogy a mai napon utazik Fiuméba s onnan tovább Amerikába.

A levél, melyet alább szószerint közlünk, annál nagyobb konsternációt keltett, mert írója soha egy árva szóval még csak célzást sem tett arra, hogy megúnta volna az aradi életet.

De hadd beszéljen a levél:

Bpest, 908.

Édes Pistám!

Megbocsáss, hogy te töled édes jó cimborám csak úgy bucsu nélkül váltam el.

Az elhatározásom, amelyet e piszok világ érelt meg bennem, tegnap keletkezett.

Holnap megyek tovább, Fiume felé és ha az a jó Isten segít, úgy 1½ hét múlva Amerikában fogok tírátok gondolni. Jobb így, mintha főbe löttem volna magam.

Gabit, az én jó öreg Gabimat üdvözlöm, mondd meg neki, hogy jöjjön ki utánam, csinálunk egy magyar csárdát. Olyan két jó vendég, mint mi, úgy sem igen fog akadni.

A kis lányodnak gyűjtsd a hozományt, ha majdan, mint milliomos visszatérek, automobilon fogok a Kóvérkurián mint kérő jelentkezni.

Indulás előtt vagyok, a viszontlátásig ölel, csókol igaz hű cimborád a tengeren túl is

Kati.

Isten veletek!

Tudnivalók a „szökésről”.

1. Mindenekelőtt tudni való, hogy a Kati Binder Gyula.
2. A levelet tényleg Budapesten a pályaudvaron adták fel.
3. A levelet Binder Gyula írta.

4. A levél ma reggel érkezett Aradra és ma kézbesítették Riedt Pistának, a dalias rendőrfelügyelőnek.

5. A Kati nemült ma reggel a finnel gyorsvonatra Budapesten. Ezt annál kevésbé tehetette, mert itthon volt Aradon, a honnan már emberemlékezet óta nem mozdult ki.

6. Amerikába nem akart szökní, mert sehol oly jól nem érzi magát, mint Aradon.

7. Akkor miért írta a levelet és hogyan került Budapestre?

Eldőbb feleljünk a második kérdésre.

A levelet a Központi kávéházban írta s egy Budapestre utazott aradi úri emberrel adatta fel.

Hogy miért írta?

Azért mert Riedt Pistának ma szombaton volt a születésnapja s a Kati olyan fin, hogy jó barátjait születésnapjukkor megevezta valami csekélységgel üdvöztetni.

Képzeltető mennyire megőült Riedt, mikor kiváló barátjának ékezdéséről értesült a mai szent és dícső napon. Örömeben majd elájult. Eszébe jutott, hogy ma nemcsak születési, hanem váltó lejárati napja is van s ilyenkor válik aktuálissá a régi jó híres közmondás *kezes, fizess!*

A rendőrfelügyelő késo estig izzadta a rémület és ijedelem ceppjeit. Barátal részvétellel érdeklődtek nála a levél hatása felől s vigasztalni igyekeztek ugyancsak egy régi jó híres közmondással szóván: *több is veszett Mohácsnál!*

Este a villany fény kigyulása táján szenzációs, a reggeli szenzációnál is szenzációsabb fordulat állott be az ügyben, amit a drótnélküli táviró, a fényáttal torpedó irányítás, repülőgép idejében nem is szabad csodálattal fogadni Kati ur este fél hatkor megjelent Riedt Pista hivatalos helyiségének ajtajánál s alázatosan kopogott:

— Bujj be, hangzik belülről. S Kati ur belép.

A rendőrfelügyelő azonban fejét két kezére támasztva bámul az asztalán fekvő levélre, amelyet ezredszor olvas s pillantást sem vetve a belépőre, azon hi szemben, hogy egyik ütős rendőr így szól:

— Nos mit mondtak a gézengúz lakásán?

— Azt, hogy az isten soká éltesse kedves Pistám, — szólit kitérő kacagással Binder Gyula, akire ijedten néz rá az üdvözölt.

Néhány hátbavágás után mindketten nevetve távoztak a városbázáról — a születés nap megün neplésére.

Kadét-tudomány.

*

A kadétokat ezután egyetem tanárok is fogják tanítani.

A kis kadétról kiderült
Sok kutatás utána,
Bár egyébként derék fiu:
Kérés a tudománya.
S hogy emiatt a sorhadat
Ne ériék durva károk,
Tanítják őket ezután
Egyetemi tanárok.

Mire való ez a reform,
Oly kába, szinte vétek;
Tudósok nem lesznek soha,
Sohse a kis kadétek;
S a mi a kadét tudomány
— Ugye, lányok, menyecskék?
Abból a professzoroknak
Kadét adhatna leckét.

R—s.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Vasárnap: Délután: Mérsékelt helyárrakkal: A szerencse fia, vigjáték. Este: Rendes helyárrakkal: Aranylakodalom, szimfónia.

Hétfő: Vig özvegy, operett. M. Szoyer Ilonka, a m. kir. Operaház tagjának felléptével. (C bérlet).

Kedd: Faust, opera. M. Szoyer Ilonka felléptével. (A bérlet).

Szerda: Mignon, opera. M. Szoyer Ilonka felléptével. (B. bérlet).

Csütörtök: Délután fél 4 óraker: Hamupipóke, tündérvjáték. Gyermekelőadás. Este: Nincs előadás.

Péntek: Délután: Ördög, vigjáték. Este: Dol-lárkirálynő, operett. (A bérletszűnet).

Szombat: Délután: Vasgyáros, szimfónia. Este: Tatárjárás operett. (B bérletszűnet).

Vasárnap: Délután: Gül-Baba, operett. Este: Falurosza, népszimfónia. (C bérlet).

Mendelssohn skót symphoniája.

(Előadásra kerül a második filharmonikus hangversenyen 1908. december 2. -ikán)

Arad, december 19

Amikor az egész világ zeneegyesületei, zenészei Mendelssohn Felix Bartholdy születésének száz éves fordulóját ünneplik, az aradi filharmonikusok is lerójják kegyeletüket a halhatatlan művész emlékének. Vasárnap délután tartandó második hangversenyüket Mendelssohn nevében rendezik, bár a műsornak csak két száma való Mendelssohntól: a Hebridák nyitány (Fingal barlang) és a III-ik, vagy Skót-symphonia. Mindkettő Mendelssohn hatalmas zeneszerzői kvalitásának bizonyítéka és míg az első bájos frázisaival, csodálatosan szép hangszerelésével, hangulatfestésével ragadja magával a hallgatót, addig az utóbbi monumentális felépítésével, témáinak gazdagságával, zenei gondolatainak sajátosságával, magával ragadó varázsával hat a hallgatóra.

A skót-symphonia különben is Mendelssohn legszebb, leghatalmasabb orchestrális műve, amely első előadása óta (1842. március 13. Leipzig.) mai napig is Beethoven symphoniái után a zenei világ egyik legkedvesebb, leggyakrabban és legszívesebben játszott remeke.

A symphonia Mendelssohnak 1829-iki első angol és skótországi utazásának eredménye. A skótvidék okozta hangulat („schottische Nebelstimmung“ mint ahogyan Mendelssohn mondja), szomorú történelmi emlékek, különösen pedig Stuart Mária élete, szerelme, halála az, amely Mendelssohn lelkét e mű megalkotásánál ihlette. Szüleikhez intézett és 1829. július 29-én Edinburgban kelt levele végén írja:

„...Ma kora hajnalban tekintetük meg azt a palotát, amelyben Mária királynő élt és szeretett; egy kis szoba látható még itt, melynek egészen az ajtajáig ér a lépcső; ezen jöttek fel és a kis szobában találták Riziót. Kivonszolták és néhány lépéssel odább egy sötét sarokban meggyilkolták. A kápolnáról, amely közel mellette van, hányzik már a tető, fű és gyom nőtte be és az összetörtött oltáron koronázták egykor Máriát Skótorszag királynőjévé. Ma már mindez rideg rom és csak az ég kandikál be vígan. Azt hiszem, ma ezen a helyen megtaláltam a hangulatot skót symphoniámhoz.”

Nem akarunk e helyütt a symphonia zenei taglalásába bocsátkozni, csupán csak annyit, hogy a symphonia négy tételét — magának Mendelssohnak előírása szerint — egyfolytában, megszakítás nélkül játsszák, eltérőleg attól a szokástól, hogy a symphoniák egyes tételei között hosszabb-rövidebb pauzát tartanak.

A filharmonikusok azzal, hogy Mendelssohnak ezt a tartalmas, örökszép művét előadják, nemcsak a halhatatlan zeneszerző emlékének áldoznak, de kulturális szempontból Arad közönségének nagy szolgálatot tesznek e mű megismertetésével.

* A karácsonyi tárlat megnyitása. Az aradi képző és iparművészeti társulat karácsonyi kiállítását, mely ma délután nyit meg a sejtő számára, holnap reggeltől kezdve a közönség is megtekintheti a Kereskedelmi Akadémia nagytermében. Az ünnepes megnyitás délelőtt 11 óraker lesz; a megnyitó beszédet Varjassy Lajos polgármester mondja. A vernisszagevacsora ma este volt a Központi Szálló különtermében, ahol jelen voltak többek között:

Kéddi Kovács László, aki ma este érkezett Budapestről, Pentelei Molnár János, Csádk Lajos, Stauber József, Albert Andor, Jankó Gyula, Ufferbach Jenő, Balla Frigyes, Barsy Aurél, Boros János, Fenyves Karoly, Weiss Hugó és Weiss Leo. A kedélyes lakoma a késő esti órákig tartott. Mint értesülünk, Kéddi Kovács László, a kiváló esztétikus a kiállítás tartama alatt felolvasást tart Arad közönségének. A társulat vezetősége elnátározta azt is, hogy Apponyi Albert grófnak, a társulat fővédnökének a megpyltásról üdvözölő táviratot küld. — A társulat vezetősége tudatja a tagokkal, hogy a még ki nem váltott tagsági jegyek a kiállítás pénztárnál kiválthatók.

* A Petőfi-társaság új tagjai. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Ma este tartotta a Petőfi-társaság tagválasztó közgyűlését. A megüresedett rendes tagsági helyre megválasztották Molnár Ferencet, Porassó, Kálmánt, Paldgyi Lajost, Szöllőssy Zsigmondot és Lőrinczy Györgyöt. Tiszteletbeli tagoknak megválasztották Beőthy Zsoltot, Abrányi Emilt, Jáscai Marit és Rátkay Lászlót. Kültag lett Fráter Loránd.

* A filharmonikus hangverseny, melyet Mendelssohn emlékének szántak, délután 5 óraker kezdődik a Fehér Kereszt nagytermében. A hangverseny műsora a következő: 1. Mendelssohn: Hebridák nyitány. 2. Bizet: L'Arlesienne suite. 3. Mendelssohn: a moll (skót) szinfónia. 4. Hubay: „Lavotta szerelme“ bevezető zenéje. Erre a szép, tartalmas hangversenyre nagy számban keltek el a jegyek. A még meglévő jegyek egész délelőtt a Weiss Leo cégnél, a hangverseny előtt pedig a pénztárnál kaphatók.

* Anthes-hangverseny Aradon. Ismét egy művészi elvezetett szerző hangverseny lesz január 10 én. Anthes világhírű operaténese, az Operaház első tenoristája, valamint Moshammer narlaművész mutatkozik be az aradi közönségnek. Jegyek már előjegyezhetőek H. Klein Mór könyvkereskedésében.

* Modern angol mezőgazdaság. Bámulatos látvány nyuj egy angol mintagazdaságról felvett mozgófénykép. A legmodernebb gazdasági gépekkel fűzött gazdálkodás tanulságos reprodukciója ez a kép. Kezdődik a burgonyaszadéknél és végződik a gabona bebordásánál. Hatalmas gördők, vetőgépek, molorikus kasza/ógépek, cséplők, a legújabb találmányok tessik intenzívebbé a földmívelést és könnyebbé az emberi munkát. Az Uránia színház szenzációs képe ez az ideális gazdálkodásról készült mozgófénykép. Az Uránia vasárnapi műsora egyszerűen csodálatos. Itt említtük, hogy kedden kerül ismét színre Jézus élete című kép. A délutáni előadáson Szalay Aranka zongoraművésznő játsszik harmoniumon és az ő vezetésével előkező műkedvelőkből álló énekkar több egyházi dalt fog előadni. A helyárrak a rendezek.

* M. Szoyer Ilonka vendégjátéka. A m. kir. Operaház művésznője, M. Szoyer Ilonka hétfőn kezdi meg három estére tervezett vendégjátékát. Hétfőn a művésznő a Vig özvegy címszerepét játssza, Keddén a Faust operában, szerdán pedig a Mignon operában lép fel. Mindhárom előadásra már vasárnap reggeltől kezdve lehet jegyeket kapni.

* Vasárnapi előadások. Holnap két előadás lesz a színházban. Deután mérsékelt helyárrak mellett a „Szerencse fia“ című pompás vigjáték kerül színre. Este pedig az „Aranylakodalom“ című történelmi szimfóniát játsszák.

* Gyermekelőadás. Csütörtökön, karácsony előtti napon déntan fél 4 óraker gyermekelőadás lesz a színházban. A színház igazgatója a Hamupipóke című tündérvjátékot üzte ki előadásra. A szereposztás elsőrangú. Résztvevő a darabban 40 gyermek is, akik az udvarhoz meghívott királyokat és fejedelmeket fogják ábrázolni.

* Ünnepi előadások. A karácsonyi ünnepek alatt négy előadás lesz a színházban. Pénteken délután Molnár Ferenc nagyszerű vigjátéka.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:
Szerkesztőség — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

az „Ördög”, este pedig Fall Lovó diadalmas operettje, a „D. Illárkirály” körül szüret. Szombaton délután Onnet híres színművét, a „Vasgyáros”-t, este pedig a „Tatárjárás”-t játsszák. A karácsonyi ünnepek utáni vasárnapon két előadás lesz. Délután a pompás „Gili Baba” című operett, este a legkiválóbb népszínmű, a „Falu rossza” van műsoron.

Az erdélyi paraszt-művész Aradon.

Harisnyás székely — mint szobrász.

Írta: Nagy Orbán dr.

Arad, december 19.

Az aradi képzőművészeti társulat holnap megnyíló tárlatán híres művészek tarka színpompájú vásznai mellett szerényen, igénytelenül húzódik meg néhány agyagból mintázott bivaly, tehén és medveszobrocska. Valamennyi egy egyszerű harisnyás székely földmives meglepően sikerült alkotása. Nem valami új művészi nagyság felfedezése céljából írédnak a sorok, mert Molnár Danit, az öreg székely góbét szobrászkörökben nagyon jól ismerik és méltányolják is. Miniatűr műveiből már négy ízben rendezett kiállítást: hármát a fővárosban és egyet Temesvárott. Mindkét helyen szép sikert ért el, szobrocskáit, amelyeket nagyon olcsón árul, valcsággal szétkapkodták.

Molnár Dani viszontagságokban gazdag, érdekes élete egy esendes erdélyi faluban, a marostorda megyei Makfalván folyt le. Apja a földművelés mellett a fazekas mesterséget is űzte. Az öt-hat éves Dani sokszor elnézte, miként formálódik atyja ujjai alatt a puha agyagból karcsú koreó tulipános tányér s egyéb házi edény és amikor atyja nem ügyelt rá, el-el csemt az agyagból egy egy darabot s addig gyúrta, gyömöszölte, míg az agyag birka, vagy tehén formát nem öltött. Volt rá eset, hogy az öreg agyaglopáson érte a fiát, akit ilyenkor jól elvert.

A fiu azonban rendkívül kedveltelte az agyagból való játékban, ki kiszökött a falu határában levő agyagbányába, ott csinált agyagból egy kis istállót, beleallított magagyurta bikákat, tehénket, bivalyokat, kutyákat s naphosszat ezekkel játszott. Szülei rájöttek a dologra s a Dani gyerek atyja szigorúan akart fellépni, de anyja közbenjárására megengedte, hogy a fiu otthon is dolgozhassék.

— Majd abba hagyja ha megjön az esze, — gondolták.

Igy élt otthon Molnár Dani tizenkét éves koráig, anélkül, hogy iskolába adták volna. Ekor szülei tönkrementek, kis házukat elárverezték s a fiu kénytelen volt atyja mesterségét folytatni: napszámba járt dolgozni s szabad idejében fazekakat készített. Neha eszébe jutott gyerekkori kedvtelése s a fazekassághoz szükséges agyagból állatokat próbált gyúrni, de felesége dühösebb szótörte a fáradságosan készített kis szobrokat és megtiltotta férjének az ilyen haszontalan időöltést, s a szegény székely szomorúan tette félre a simió fáját.

Ötven éves volt már Molnár Dani, amikor felfedezték. László Gyula marosvásárhelyi iparkamara titkár és Patelei István, a kitűnő novellairó etnografiai tanulmányokat gyűjtöttek Makfalván, felleltek az egyszerű fazekas nagy tehetségét és rábeszéltek, menjen fel velük Budapestre. Pártfogói elvitték Róna József műtermébe, ahol több szobrász előtt modell nélkül, puha emlékezetből mintázott meg egy magyar bikát. A művészek lebecsülték, dicséretekkor halmozták el az öreget és Róna nyomában megvásárolta a bikát. Többet akkor nem tettek érte, de megígérték, hogy gondjuk lesz rája. A székely pedig hazament Makfalvára s folytatta mesterségét, a fazekasságot.

Eltelt néhány hónap, amikor Fadrusz János, az székely elhunyt kiváló magyar szobrász hosszabb parisi tanulmányjáról hazatérte s egy napon

meglátogatta Róna Józsefet. Anélkül, hogy valaki figyelmeztette volna, rögtön feltűnt neki a kis agyagbika.

— Ki csinálta ezt? Nincs Budapestben olyan szobrász, aki ezt ilyen tökéletesen meg tudná mintázni, — moondotta. Róna elbeszélte neki a Molnár Dani történetét, mire az országos hírvé művész levelezésbe lépett a szegény falusi emberrel s egy félév alatt mintegy ötszáz koronát küldött neki. Eltiltotta a fazekasságtól s szigorúan meghagyta, hogy csak állatokat mintázzon de mindegy szobrocskát küldjön fel neki. Leveleiben azt is megígérte, hogy mi-helyt ideje engedi, lemezy Makfalvára s megtanítja „Dani bácsit” az agyag helyes kiégetésére. Ezt az ígértét a nagy művész már nem válthatta be. Gyilkos betegség támadta meg, amely pár hét múlva a sírba vitte.

Fadrusz halálával az öreg Dani bácsi lemet pártoló nélkül maradt. Egyéb nagy csapások is súlyosodtak rá, felesége beteg lett és a szegény ember kénytelen volt régi foglalkozásához visszatérni. Mikor az asszony nagysokára felgyógyult, be-bejárt a szomszédos Szováta fürdőbe tulipános tányérokat és varrottásokat eladni. Ezek mellett egy „piculáért” (húsz fillér) árulta a férje kis szobrait is. A fürdőn nyaraló Nagy Sándor kurial bírónak feltűntek az élethű állatmintázatok. Erdeklődött készítőjük után s Molnár Daninak benne új patrónusa atadt.

A magas állású bíró 1904. májusában Budapestben az Albrecht uti villájában az öreg székely műveiből kiállítást rendezett, amelyen a Nemzeti, az Országos és Lipótvárosi Kaszinó tagjai is megjelentek és jó áron összevásárolták a Dani bácsi agyagárait. Megjelent a kormány képviselőiben Szterényi államtitkár is és százötven korona árú szobrocskákat vett.

Az öregnek akkor jóakarói azt tanácsolták, adjon be kérvényt államszegély kiutalása iránt, hogy egy égető kemencét állíthasson fel. A folyamodás sikerrel járt, ezer koronát kapott.

Dani bácsi boldog volt. Vett Makfalván egy kis házat, kertet, építtetett egy alkalmas égető-kemencét és azóta kizárólag állatszobrocskákat mintáz, nagy munkedvvel és ambícióval. Ezeknek az agyagárait legjavát állítja ki most az öreg székely a képzőművészeti tárlaton. Kedves, esinos, művészi alkotások megerdemlik, hogy egytől egyig elkellenek.

HIREK.

Megdrágultak a karácsonyi ujságok.

Egy lap — husz fillér.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 19.

Ne n mulik el hét, hogy valamely árucikk megdrágulásáról ne kellene beszámolni. Az élelmiszerek ugyszólván napról-napra drágábbak lesznek. Ebben a nagy árdragulási folyamatban csak egy dolog maradt változatlan: az ujság.

T. hírlapárúsító hivatal!

Az megmaradt 8—10 filléres ár mellett, pedig az ujságkiadónak épp oly joguk lett volna árféltetéssel előállani, mint a péknek, a szabónak vagy a kárpitosnak, mert a nyordai áruk ugyanolyan rohamosan emelkedtek, mint más iparágakban.

Most néhány budapesti lap szakít ama régi felfogással, hogy az ujság ára nem emelkedhetik. Négy fővárosi lap elhatározta, hogy karácsonyi számának az árát száz perccenttel fölemeli. Erről az összes vidéki elarú-itókat a következő körlevélben tudatta ma:

Ertesítjük, hogy Az Ujság, Egyetértés, Független Magyarország és Pesti Hírlap kiadóhivatala karácsonyi számának áru-

sítási árát költséges és nagy terjedelmére való tekintettel a rendes 10 fillér napi ár helyett 20 fillérré emelte fel, ami a lapon is fel lesz tüntetve. Megjegyezzük, hogy a többi — itt fel nem sorolt lapokat — a rendes köznapi áránál drágábban nem szabad árusítani, vagyis jelen rendelkezésünk csakis fenti négy lapra vonatkozik.

Tisztelettel: Magyar kiviteli és Cso-magszállítási r. t. Hírlap-osztály.

Megjegyezzük, hogy az Aradi Közlöny amelynek ünnepi számai terjedelemben és tartalomban nem maradnak a fővárosi lapok mögött, továbbra is 8 illetőleg 10 fillérért adja ünnepi lapjait.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 26-án az időjárás: fagyos körüli hőmérséklet, délen sok helyütt csapadék.

— A minoriták templomában a katechetikus beszédek második sorozatát Szabórényi Lőrinc a kiváló theológus tartja. Beszédének tárgya: a hit és annak szükséges volta.

— Helyőrségváltások. Bécsből írják, hogy a hadvezetésnek azt a tervét, hogy 1909. tavaszán nagy helyőrségváltásokat eszközöltek, a külpolitikai események nagyon megváltoztatták. Az volt a terv, hogy a 64. és 76. gyalogezredek Bécsből Komáromba és Kaisersbersdorfbra, a 48. gyalogezredek Brünnből Bécsbe, a 24. ezredet Budapestről Lőcsére s az ötödik ulánuezredet Marburgból Silsseebe helyezik át. Most azután ezeket az ezredek Mostarba, Banjalukába, Konicába és Bjellinába helyezték át, az 5. ulánuezredet pedig Travnikba teszik. Így a helyőrségváltás már megtörtént, de éppen nem az eredeti terv szerint.

— Aradi ajándékok a boszniai katonáknak. Amint értesülünk, a határszolgálatra utrendelt katonák karácsonyi megajándékozása céljából az aradi és kasszentmiklósi helyőrség tisztikara 360 koronát adományozott. A ma este a Fehér Kereszt szálló téllikertjében e célra megtartott hangverseny alkalmával 300 kor. gyűlt össze. A rendezőség jelentése szerint a következő felülfizettek történtek: gr. Károlyi Gyula 100 kor., Lippner Károly alezredes 5 kor., Hanszer ezredesné 2 kor., Blech H. 3 kor., Dr. Fodor 1 kor., Dr. Deutsch 2 kor., Müller Károly 5 kor., Köller János 4 kor., Kirchgatter 2 kor., Ottenberg Tivadár 10 kor., Ferch Ödön 1 kor. N. N. 1 kor., Braun Gusztáv 10 kor., Bófalvi Fekete Miklós tábornok 20 kor., Latka tüzérkapitány 10 kor., Friedmann Ede 3 kor., N. N. 3 kor., Schauer Ádám 2 kor., Voszain 1 kor., Kédas Kálmán 2 kor., N. N. 2 kor., Grossmuk 1 kor., Steiner Ferenc 10 kor., Dr. Tisch 3 kor., Dr. Mandl Vilmos 9 kor. Az egybegyűlt összeget már holnap rendelkezési helyére küldik. A tisztikar és az aradi közönség áldozatkészsége lehetővé tette, hogy aradi származású katonáinknak karácsonya a nehéz szolgálat dacára kellemesebbé tétezzék.

— Róna József felolvasása. A kereskedelmi és iparkamara közgazdasági liceumának második felolvasó estje kedden, a hó 22-én lesz; előadó: Róna József pénzügyigazgató, aki az Adóról szóló értekezését folytatja. A pénzügyigazgató keddi felolvasása a mi adóreformszert fogja tárgyalni s a három előadásból álló ciklus az új adóreform ismertetésével a következő felolvasó-esten ér véget. Az előadás, mely a kamara székházának dísztermében lesz, este 9 órakor kezdődik.

— Az osztrák-magyar bank új váltóbírájól. Az Osztrák-Magyar Bank budapesti igazgató-sága Tarkovitch József belső titkos tanácsos alkormányzó elnökletével a mai napon tartott ülésében a magyarországi bankintézeteknél meg-

fresedett váltóbírállól ilentségeket töltötte be és a budapesti főintézet mellé váltóbírállókul Hagenmacher Róbertet, Heinrich Aladárt, Kohner Adolf dr.-t és Keritsanszky Jánost nevelte ki.

Venezuela és Hollandia háboru előtt.
Hágából jelentik: A külügyminisztérium azon a szilárd meggyőződésen van, hogy az a körülmény, amely szerint a venezuelai ostromállapot kihirdetéséről mindenfelé terjesztett jelentésben e szavak: „state of war” használtattak, adott okot a félreértésre, mint hogyha Venezuela Hollandiának háborut üzent volna. Castro elnök bizalmi embereknek Hollandiába való küldésére vonatkozó utalásának itt meglehetősen fontosságot tulajdonítanak. Ez az utalás annyival inkább majdnem észrevétlen maradt, amennyiben a Hollandiához intézett második és novemberben ideérkezett jegyzékben foglalt ama venezuelai kormányjavaslatot, mely szerint németalföldi diplomata küldessék ki Carracasba, Hollandia nem fogadta el.

A Széchenyi gőzmalom ügyvezető igazgatója. Az aradi Széchenyi gőzmalom részvénytársaság igazgatósága ma tartott tizedes ülésében Tenner Lajos eddigi igazgatósági titkárát a vállalat ügyvezető-igazgatójává nevelte ki. Ez előléptetés annak folytán történt, hogy Tenner Lajos, önálló működésének már az első évében, a hosszúra tartó messzemenő várakozásoknak a legtöbbször mértékben megfelelt, a gőzmalomot kiváló szakképzettséggel, az igazgatóság intenciói szerint vezette, úgy, hogy a malom szép eredményekkel zárja le idet üztetését.

Eljegyzés. Bóth Sáriát, özvegy Bóth Lipótné magy. műveltségű és kedves leányát, ma eljegyzte Révész Odón dr. abonyi ügyvéd, Pestvármegye tiszteletbeli ügyésze.

Königsthal Imre Budapestről eljegyzte Klein Gizella urhölgyet Gyomán.

Kell Manó cég ajánlja hírneves kelengye harisnyát és ruháiss remekét. 3883

Halálozás. A tegnap elhunyt Rosenberg Lipótról a mélyen lejutott család a következő gyászjelentést adta ki:

Rosenberg Lipótné szül. Rottlinger Emma, a magy. gyermekel és a rokonság nevében, fájdalommal megtörtéten jeleni, hogy felejtéttelen jó férje, a szeretett drága apa, nagypapa és rokon Rosenberg Lipót, az aradi lsz. hitközség ny. igazgatója, a koronás arany érdemkereszt birtokosa és dárdu és ritka tehézeny életének 78 ik, boldog nasasságának 51 ik évében, december hó 18-án, este 8 órákor rövid szenvedés után elhunyt. Drága helottunk f. hó 20 án d. u. 2 órákor fogjuk a zsinagóga épületéből az lsz. temetőben örök nyugalomra helyezni. Nyugodjék békében! Ádás emlékére! Arad, 1908. évi december hó 19-án. Dr. Radó Károly, Radó Béla, Dr. Wiener Gyuláné, szül. Rosenberg Helén, Radó Izó gyermekel, öz. Sern J. Károlyé szül. Rosenberg Róza özvére, Dr. Radó Károlyé, szül. Lusig Ika, Radó Bélaé, szül. Weisberger Irén menyeg, Wiener Gyula veje Radó Károlyé, Radó László, Wiener Margit, Wiener Ernő unokai.

Az aradi zsidó hitközség előjárósága a következő gyászjelentést adta ki az elhunytáról:

Az aradi zsidó hitközség előjárósága a mérhetően vesztéségnak sulya alatt jeleni, hogy Rosenberg Lipót, a hitközség ny. főigazgatója, a koronás arany érdemkereszt birtokosa

rövid szenvedés után f. évi december hó 18 an jobblétre szenderült. A megdicsőültet december hó 20 ik napján d. u. 2 órákor kísérik a zsinagóga épületi lakásából az aradi lsz. sírkertben kijelölt, érdemeihez méltó dicsőhelyéig. Ha van éven keresztül dolgozott, fáradzott szünetlenül hitközsége javára, fejlesztésére és felvirágosztatására; az ő piratlan ügybuzgalma, kiváló szaktudása, az ő jószágos szíve, minden nemes és icéért busduló lelke a magyar zsidóság körében örök emléket biztosított nevének. Az aradi zsidó hitközség benne vezető emberét vesztette, kinek emléke örökre élni fog. Arad, 1908. december hó. Ádás és béke legyen hantja felett! Gyászjelentést adott még az aradi lsz. jótközség-egylet és az aradi Chawa Kadischa.

Fischer János aradi kecskésd e hó 17 én, d. u. 1 órákor, életét 42 ik és boldog házaságának 13 ik évében, hosszas szenvedés után Budapestbe, sz. elme gyógyintézetben elhunyt. A halott földi maradékait a hó 20 án, d. e. 11 órákor fogják a helybeil lsz. sírkert halottak házából temetni.

Hofman Harman, az aradi Weiss Mór és fiai cukorgyáros cégnek két évtizeden át volt főtitkárja ma meghalt családja körében.

Pakerről jelentik: Somogyi Antal, tolnamagysai nagypolitikos, Somogyi Aladár orsz. képviselő atyja it ma birtalan meghalt.

Milyen lesz a jövő év? Tűbes asszony, az ismert francia jósó a párisi ujságokban már nagyban jóvendőlegi, hogy milyen lesz az új esztendő. Ha igaza lesz neki, akkor gonosz időköt fog hozni az 1909 es év. Azt mondja, hogy a következő év piros esztendő lesz. Ezzel talán háborut akar sejtetni, de még maga sem tudja határozottan, hogy már a jövő évben hadat izennek-e valahol, vagy sem. Ha ez megtörténik, órási váláz üt ki a legtöbb vonalon, amely 1910. februárjáig fog tartani. Zord fejlemények várhatók, még pedig keletről. Az európai bonyodalomra hatással lesz Afrika is. Nem éppen biztos, hogy Marokkó, de a fontos az, hogy Afrika. Legelsőbbben Franciaország szenved meg a viszonyok komor alakulását. Azonban nem sokára kiheveri a bajokat és a népe új idealizmustól telten ellensze ülhetetlen erővel küzdi ki diadálát. Az osztrák magyar monarchia is elől fog járni. Ellenben Németország elgyengül és az uralkodó házban elkerülhetetlen lesz a vírálykodás. Békét csak egy birodalom remélhet: Spanyolország, Angol- és Olaszországot a harcokon kívül a királyi családjukban gyász is fogja érni. Tűbes asszony most is olyan feketének látja az új évet, mint máskor. Meg kell adni, hogy mar. néhány jóslása bevált. Például megjövendölte Faure Felix elnök halálát és a németországi botrányt, az Eulenburg-ügyet.

Osztokodnak Perzsián. Londoni távirat jelent: A „Dayli Telegraph” mai számában vezércikket tesz közzé, melyben előkészíti a közvéleményt Perzsa szétosztására. Perzsa északi részét — írja a lap — Oroszország fogja kapni, míg Anglia a Perzsa östőből fog az ország belsejébe előnyomulni. A lap azt állítja, hogy Oroszország már a legközelebb megkezdi akcióját Perzsa ellen.

Erdekes reform a katonai nevelő és képzőintézetekben. A katonai intéző körök arra törekzenek, hogy a nevelő- és képzőintézetek a hasonlómínőségű polgári intézetek színvonalára emeljék. Ehez azonban elsősorban szükséges, hogy a modern tudományokban jártas tantestületet kapjanak. Gondoskodni kívánnak tiszt képző tanári testület szervezéséről is a

megielelo eloirások es szabályok megalkotásáról. A honvédelemügyi miniszter, a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve, szaktanácskozást hívott össze, amelyre meghívták a következő előkelő szakértőket: Alexander Bernát dr. főigazgató, Engelbert Márk dr. főgimnáziumi igazgató, Badics Ferenc és Kemény Ferenc főreáliskolai igazgatók, a tanárok közül meghívást kaptak: Balog Mór, Binder Jenő, Hankó Vilmos, Jánosi Béla, Nadler Róbert, Rodos Ignác, Pavlovssky József Ronnauer Lajos, Ujházy László, továbbá Hajek József százados és az illető minisztériumok szakelőadóí.

A dettal postarablás ügyében — mint Temesvárról jelentik — a vizsgálat a legszelebb mederben folyik. A postai igazgatóság részéről kiküldött tisztviselő, György Vilmos dr., valamint a csendőrség minden lehető elkövet, hogy a rejtélyes ügyet tisztázza. A letartóztatott Mumper Henrik, aki a karriolkocsin a postát szállította, tagadja, hogy neki csak távolról is része volna a pénzeszsák eltűnésében. Ő a leveleket akarta kiszedni a vasutnál és e végből néhány percre eltávozott a szabadban álló kocsitól. Ez alatt tűnt el nyomtalanul a zsák a benne levő értékekkel együtt. Hogyan tűnt el, arról mit sem akar tudni. A szakértők véleménye szerint idegen ily rövid idő alatt nem férközhetett a bezárt kocsi tartalmához és Mumpernek feltétlenül része van a pénzeslevél rejtélyes eltűnésében. Nincs kizárva, hogy társa is volt, akinek átadta a zsákot és aki azt azután elrejtette. Pozitiv adat a tettességet illetőleg még nincs, de gyanuok van sok és súlyos. Mint Dettáról jelentik, a csendőrség ma letartóztatta Gyukits Sztójka volt postakocsist is, aki jelenleg foglalkozás nélküli csavargó és aki ellen az a gyanu merült fel, hogy szintén része volt a pénzeszsák ellopásában. Ugy Mumper, mint Gyukitsot a csendőrség-fogházában őrzik. Az ügyről értesítették a fehértemplomi kir. ügyészséget is.

Hajószerecsétlenség. Berlinből táviratozzák. A Friedericke Müller nevű gőzös össesütközött egy svéd gőzössel, mely azonnal elmerült. Nyolc ember a vízbe fullt. Hét embert, köztük a hajó kapitányát és második kormányosát megmentették. A svéd gőzös utban volt Anglia felé. A Fridericke Müller nevű gőzös súlyos sérülésekkel érkezett Doverbe.

Egy furdőigazgató üzemei. A Nap ma esti száma, mint fővárosi tájékoztatók jeleni, a Keletföld közelében levő Sáfurdőnek és tulajdonosának Koemitta Miklós „báró” nak ügyéről méz eseket írja: A furdőben egy csendes kápolna állott. Koemitta nem muasztotta el vendégeit figyelmeztetni, hogy zdukozzanak a kápolnában felállított perselybe. Koemitta azután minden szombaton felnyitotta a perselyt, kettét és a kivett pénst ily könyvbe el: *Einnahme für Kapellen-Gelder.* Ezek a pénzek azonban sohasem vü dörölktek semmiféle szent célra. Pápai Sándor, a furdő részéről gondnok kijelentette „A Nap” munkatársa elői, hogy tud a furdőben felöltö botrányokról és rendelkezésekről, de a részletekről nem nyilatkozhat, mert ő maga is perben áll Koemittával. Polgár Emil dr., a furdő volt: orvosa úgy nyi-

Alkalmas Karácsonyi és Ujévi Ajándék!

Helybeil telefon — 636. sz. — **WEISZ és BENJAMIN** Vidéki telefon — 636. sz. —

Arad, Andrassy-tér 22. Hajós gyógytár mellett.

Ajánljuk dusan felszerelt nagyon szép kezdett és kész kézimunka raktárunkat és mindenféle rövidárut.

Nagy választék gyermek ruhákban, harisnya, kéktyű, szallag, csipke és mindenféle trickó alsó ruhákban.

Olcsó árak!

Pontos kiszolgálás!

Braun Gusztáv asztalos, ARAD, Vörösmarthy-utca 3. szám.

Készít irodai, üzleti és butorberendezéseket a legjutányosabb árakon. 3389

latkozott, hogy csak rövid ideig volt a fürdőnél, mert nagy kellemetlenséggel támadtak Kosmiltzával és egyáltalában nem tudta nézni az ottani boirányos állapotokat.

— Az aradi nemzeti szövetség vasárnapi előadásán szerepelnek Berecs Károly és Mattusik Márton (tanárok; továbbá Kniesse Imre.

— Öngyilkosság egy aradi vendéglőben. Ma éjjel tizenegy óra felé a Szabadságtér 11. szám alatt lévő Lukács-féle vendéglőben öngyilkosságot követett el Török Lajos fiatal aradi szabósegéd. Török vacsorázni ment a vendéglőbe, amelynek nagyterméből észrevétlenül átment a szomszédos kisterembe és ott a nála lévő revolverrel halántékán lőtte magát. Mire Hoffmann rendőrhadnagy az ügyeletes orvossal odaérkezett, Török meghalt. A golyó az agyvelejét teljesen összeroncsoolta és így gyorsan beállott a halál. Azt hiszik Törököt reménytelen szerelme vitte a sirba. Abban a szobában, ahol az eset történt, csak egy vendég vacsorázott, de a szomszédos teremben sokan tartózkodtak az öngyilkosság percében.

— Szerencsétlenül járt huszártiszt. *Aszód* ról jelentik: Szegesváry Odon főhadnagy nevével domonyi birtokára utazott. Utközben a lovak megbokrosodtak és eszeveszett vágatással rohantak tovább. A rohadó kocsirol a főhadnagy és neje leugrottak s mindketten súlyosan megsérültek.

— Ovoda a sertésölhan cím alatt cikket írtunk az elmúlt napokban s közölük benne a vármegyei közigazgatási bizottság ülésén történt eseményeket. A bizottság ülésén Varjassy Árpád kir. tanfelügyelő azt referálta, hogy a hozzá érkezett jelentés szerint Fülöp Mária óvónő elhanyagolja a kötelességét s a gyermekek az ő gondatlansága következtében sertésölhánba kerültek. Mint most bennünket megbízható forrásból értesítenek, a tanfelügyelőt meglepésztették, mert azok küldték az óvónőről téves jelentést, akik nem rokonszenveztek vele magánügyekből folyólag. Éppen ezért valószínű, hogy az alaptalanul megvádolt óvónőt rehabilitálja a fegyelmi választmány.

— Weinberger Ferenc népszerű és első rendű ékszerész Arad, Andrassy ut 20. Ajánlja legcsább és legolcsóbb karácsonyi és újévi ajándékait a legjutányosabb, mélyen leszállított árakon. — Telefon 489 3695

— Rablóg öngyilkosság egy gyógyszerárban. A magdeburgi törvényszék vizsgálójának megkeresése szerint a magdeburgi *Saarvas* gyógyszerárba betörés történt és az ott ügyeletes *Bartlke* gyógyszerészt a tettes egy Br. w. lóg pisztolylyal leölte. A rab öngyilkossággal *Kniesse* O tó 24 éves kereskedőt gyanúsítják, aki előzőleg több betörést követett el és valószínű, hogy Lipsaliban a november 2-án elkövetett kétszeres rablógöngyilkosságnak is részese.

— Hajza a semmi után. A mai fővárosi lapok egy betörőbanda utáni hajszáról adnak hírt, kitérve a hajszáló rendőrök, detektívek stb. nevére. A hajszáról maga a postai rendőr hivatalosan ezt mondja el: „Éjjel 3 órakor a VII. ker. kapitányság jelent, hogy ma éjjel

fél-tizenkét órakor Hegyi Ferencné mosdó, lakik Dob-utca 84. szám alatt a folyosón kibjárt és lármát csapott, hogy a hátsó betörők járnak. A házban lakók összehaladtak, miközben ismeretlen egyén a főkapitányi ügyeletre betelefonált, ahonnan Koos Géza dr. rendőr fog. rendőrökkel kivozult, ezalatt pedig Tóth Gyula s. fog. a tűzoltóságot értesítette, a tűzoltók kivonultak és a rendőrökkel együtt a jelzett ház padlását és tetőzetét, valamint a Vörösmarthy u 12. sz. ház padlását és tetőzetét átvizsgálták azonban nem találtak semmit. Hegyi Ferencnének rómlátása volt: „Igy hangzik a rendőri jelentés.”

— Birtokcsere. Az aradi törvényszék tekkönyvi háttéránál es elmult héten a következő tulajdonjogi átvihásokat jegyezték fel: Péchy Gizané eladja az aradi 690. sz. tjkben felvett Révai utca 6. sz. háza 16000 koronáért Banda Károlynak. — Kurák Zoltán eladja az aradi 1218. sz. tjkben felvett Angyal utca 28. sz. házat 4900 koronáért Depold Ferenc és nejének.

— Köszönetnyilvánítás. Avarfy Károly nyugalmazott kuriai bíró ur volt szives az elszegényedett honvédek kerécsontyafjára 30 koronát, Borongyi Károly a jeked araltársaság nevében 10 korona adományozni. Wolf Béla ugyane célra volt szives 5 koronát adni. Fogadják az aradi honvédegyület nevében leghalásabb köszönetünkre. *S may* István elnök, *May Soma* jegyző.

— Újév közeledik, amikor feltétlenül *nevezgyekre* van szükség. Tassék idejekorán megjeleni, hogy kellő időben megrendelhesse azt az aradi nyomdarszévtársaságnál, ahol címes kivitelben 100 darabot 11 om elefántcsont papíron nyomtatva 2 koronáért kaphat.

— A Központi szalodában ma vasárnap nagy tombola esemény. Főny. remény egy p rztal szőnyeg.

— Karácsonyi forgalom. Hogy a karácsonyi forgalom Fischer Simon Nagy a ubázában milyen mérvűket ölt, legjobban kiűlik azból, hogy a cég naponta reggel fél 7 óra félélig tartja nyitva összes helyiségeit. A kiserőltás valóban mintasszerű és a cég nagy kezdőelvel gondoskodik arról, hogy a vásárték a karácsonyi vásár utolsó napában is gasd g ak legyen mondható. Hangsúlyosunk kell a szilveszter utáni órák, amiktal a cég a verseny élére került. Vidéki rendeléseket a szilveszter osztály a rendőrség véle nán legkésőbb 2 óra n belül intése el. Csomagolás díjmentes. Fényképek gyönyörűen nagyítanak s mint ismeretes, csupán 3 korona fizetendő a papírkötés. 3811

— Miért nem lesz háború? Mert amint a török megelégszik avval a pár millióval amit monarchiánktól kap, ugyan úgy megelégszenek a mi otthonunkban is ha karácsonyi és újévi ajándékban valami valódi bőrárut kapnak, *Beczi* Pál Andrassy téri bőraru üzletéből, amely a kontinens legnagyobb raktára e téren, és igazi szakmühely, ahol tömeges választék van valódi bőr ridikülök, pénz, szivar, cigarett, bankjegy tárcákban, angol bőr uti- és kézi táskákban, berendezett uti bőröndök és necessairek minden kényes igényeknek megfelelően, sport, lovagló, loápolószerek, lószerevények minden kvantumban állandóan raktáron, minden szakba vágó javítások és megrendelések eszközlése. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 3790

— Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyűteni csak úgy lehet, ha nélkülözhető fillérekkel egy olyan pénzintézetnél helyezsük el, ahol a postatakarékpécsztári kamatnál jóval magasabb betétkamatot kapunk; ezen célra

ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpécsztár Részvénytársaságot (Salacz-utca 6. szám.) Ezen intézetnél takarékbetéteket a legkisebb összegtől kezdve a legmagasabb összegig fogadnak hat százalékos betétkamat ellenében. A betéteket bármikor felmondás nélkül fizetik vissza. Minden betevő egy-egy „Selfman” féle takarékpécsztár kártyát kap ingyen. 2711.

— A legjobb márciusi kivitelű sör csak Schuch Ferenc Milleniumi sörcsarnokában kapható. 1947

— Perzsa szőnyegek. Perzsa-szőnyeg raktáram Szabadságtér 10. szám alatt megnyitott. *Schwarz Zsigmond*. 8193.

— Likőr aromák kitérő Hódosok előállítására; — házilag — Vojtek és Weisznál. 193

TARKASÁGOK.

(*Ki beszél től szerelemről?*) Egy inkább gazdag, mint előkelő aradi ur leánya nemrégén férjhez ment.

Az apának ismerősei melegen gratuláltak.

— Hallom, — mondja az egyik — hogy a lányod szerelmi házasságot kötött.

A gazdag papa sértődötten felelt:

— K kérem magamnak.

— Hát olyan nagy szegény az, ha egy leány szerelmi házasságot köt?

— Perze, hogy az. Szerelmi házasságot csak olyan leány köt, akinek nincs hozománya. Az én leányom pedig százezer koronát vitt el a háttól.

(*Jószívű albérlő*) A humoros ötletről ismert *Leszkay*, az aradi színház segédszínésze a napokban, mint minden hónap vége felé, egy barátjával hónapos szobát keresett. A Batthyány-utcaiban jártak s egy özeveg asszonynál néztek lakást. Allig léptek be, *Leszkay* kijelentette:

— Nem a kalmas a lakás. Gyerünk.

Amikor kiéptek, a barátja megkérdezte tőle:

— Mi kifogásod van ez ellen a lakás ellen? Kű ön bejárata és tiszta, csendes szoba. És csak 40 korona haventkint.

— Tudom, — felelte a színész, — de ismerem ezt az asszonyt. Es egy nagyon szegény nő. Én jószívű fiu vagyok.

— Nem értelek. Mi köze a szivnek a hónapos szobához?

— Hát kérlek, — mondta *Leszkay* trólásan — nekem nincs szivem azt a szegény asszonyt haventkint 40 koronával megkárosítani.

(*Gyerekesessel*) Megint arról a betyár kisfiúról van szó, aki előtt nem tanácsos semmit mondani, mert rögtön visszaadja annak, akinek egyáltalán nem szabad volna tudni a kijelentést. Ma például egy aradi hivatalnoktól, aki a fiu papáját ment meglátogatni, ezt kérdezte:

— Bácsi, maga *müllépitész*?

— Miért kérded ezt fiacskám?

— Mert tegnap itt volt a maga felesége és azt mondta, hogy magát ki nem állhatja, mert maga otthon mindig *Ugdarakat* épít.

Beretvás-pastilla! Ne tétovázzék, ha fáj a feje, hanem használjon azonnal Beretvás-pastillát,

amely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ár 1.20. Aradon kapható: Fűdes Orvosok által ajánlva. Gyöngyös, Kélemen gyógyszerárban. Készít: Beretvás Tamás, gyógyszerész, Kispesten. (3 dobozról ingyen postaszállítással.) 5711

BOZSIK ERNŐ :: KÉPESITETT :: KOMÜVESMESTER

építési irodája

B. Választó-utca 22. szám.

TORVÉNYKEZÉS.

Uj beosztás az aradi járásbírószágon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 19.

A járásbírószági ügyviteli szabályok 4. §-a értelmében Babó Iván kir. járásbíró, az aradi kir. járásbírószágot vezetője az ügybeosztást és egyes bírák ügykörét 1909. évben a következőleg állapította meg:

Babó Iván kir. járásbíró ügyköréhez tartoznak az elnöki, a sommás perek csoportjából az A. és C. betűkkel kezdődő alperesekre vonatkozó sommás perek, az örökösödési ügyek és hagyományi bizonyítványokat tárgyzó ügyek, anyakönyvi ügyek, az egyszerű kizárásokra vonatkozó ügyek, a polgári vegyes ügyek és lakbérleti ügyek.

Haty Adolf kir. járásbíró ügyköréhez tartoznak a B., D., E. és F. betűvel kezdődő alperesekre vonatkozó sommás perek és a fizetési meghagyások.

Horváth János kir. járásbíró ügyköréhez tartoznak a G., H., I., J. és K. betűkkel kezdődő alperesekre vonatkozó sommás perek.

Révay Kálmán kir. járásbíró ügyköréhez tartoznak a L., M., N., O., P., Q. és R. betűkkel kezdődő alperesekre vonatkozó sommás perek.

Eles Simon kir. járásbíró ügyköréhez tartoznak az S., T., U., V., X., Y. és Z. betűvel kezdődő alperesekre vonatkozó sommás perek.

Kálmán Ferenc dr. kir. járásbíró ügyköréhez tartoznak a végrehajtási ügyek és a polgári ügyekben érkező megkeresések.

Bozók Mátás dr. kir. járásbíró ügyköréhez tartoznak a vétség és kihágási ügyekből az A., B., C., D., E., F., G., H., I., J., K. és L. betűkkel kezdődő vádlottakra vonatkozó ügyek, valamint az ezen betűkkel kezdődő vádlottakra vonatkozó megkeresések és a büntető vegyes ügyek.

Zih József kir. járásbíró ügyköréhez tartoznak az M., N., O., P., Q., R., S., T., U., V., Y. és Z. betűvel kezdődő vádlottakra vonatkozó ügyek, valamint az ezen betűkkel kezdődő vádlottakra vonatkozó megkeresések és a büntető vegyes ügyek.

Ugyanezen bíró látja el a fiatal koru terheitek bűntetteire vonatkozó ügyeket.

A járásbírószági iroda vezetője: Panik György. A szóbeli polgári keresetek és kérelmek, valamint egyéb szóbeli nyilatkozatok felvételére minden hétfő és pénteki napjának délelőtti 9—11 órája jelöltetett ki és ezek felvételét Haty Adolf kir. járásbíró teljesíti.

A büntetőügy panaszok felvételére pedig minden hétfő pénteki napjának délelőtti 9—11 órája jelöltetett ki és azok felvételét Bozók Mátás dr. kir. járásbíró teljesíti.

Kivételt képeznek egy a polgári, valamint büntető ügyekből a sürgős és soronkívül elintézését igénylő ügyekre vonatkozó kérelmek, valamint azok is, melyeknek előterjesztése záros határidőhöz van kötve, vagy csakot székhelyen kívül lakó fél kérelmei, mert az ilyen ügyek a fentebb megjelölt napokon kívül is, a hivatalos órákban felveendők.

Törvényt napnak, amelyeken a felek ügyük

tárgyalása végett idénés tőlük is megjelenhetnek a hét minden keddi napján történik.

Tárgyalásra az ilyen ügyekben a felek annál a bírónál jelentkezhetnek, akinek ügyköréhez a fentebb beosztás szerint az ügy, mint sommás pör tartozik.

A már folyamatban levő pörökben bármilyen kérelmek és bejelentések azon bírótól veendőek fel, akinél az ügy van.

A beosztás 1909. január hó elsején lép életbe.

A makacs meghülést

és köhögést gyorsan enyhíti a SCOTT-féle Emulsio.

A Scott-féle Emulsio

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer véglegyet — a halászt — kérjük figyelembe venni.

anyira kellemes ízű, hogy azok, akik nem bírják el a közönséges csukamájolaj ízét, könnyen, sőt élvezettel táplálkoznak a

SCOTT-féle Emulsio-val.

Azonkívül a SCOTT-féle Emulsio sokkal jobb hatású az egészségre. 5816

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Meghívó. Az aradvármegyei gazdasági egyesület Aradon, az egyesületi székház tanácstermében december 30-án délelőtti 10 órakor igazgató választmányi gyűlést tart.

Gabonauzleti hetiszemle.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 19.

A mezőgazdasági állapotról két jelentés láttott napvilágot és mindkettő kedvezőtlen színben tünteti föl a vetések sorsát. Azonban a tudósítások korábbi napokról beérkezett adatok alapján készülték s így az utóbbi időjárás kedvező voltáról nem számolnak be.

Hogy pedig javult a helyzet, ezt a gabonauzlet lanyha irányzata igazolja.

Budapesti áru- és értéktörzs.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 19

Amerika változatlan. Kínalati mérsékeltség, vételkedv hiányzik. 3080 mm. 10 fillérel olcsóbb

Az árak 50 fillérenként számítva:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza áprilisra . . .	12.45—12.49	12.53—12.54
Tengeri májusra . . .	7.28—7.29	7.31—7.32
Rona áprilisra . . .	10.22—10.23	10.24—10.25
Zab áprilisra . . .	8.54—8.55	8.57—8.58
Buza 1909. októberre . . .	11.97—11.98	11.62—11.03
Rona októberre . . .	9.24—9.25	9.26—9.27

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény . . . 621 25

Hölgyeknek legkedvesebb

karácsonyi és újévi ajándék egy gyönyörű kézapoló (manicure) készlet 3 koronától 70 koronáig minden árban és kivitelben.

Nagy választék

finom francia illatszert és fésű garnitúrákban

Vöröskereszt drogéria 3722

Arad, Weitzer János-utca 2.

Városi és megyei telefonszám 455.

IDEGENEK ARADON.

— December 19. —

Fehér Kereszt szálloda. Szekulesz József kereskedő Kecel. — Goldfinger Adolf kereskedő Brassó. — Schwartz Samu kereskedő Kiszjenő. — Róth Ferenc utazó Budapest. — Kasztela János hivatalnok Petrossény. — Hass Mór utazó Budapest. — Göbb Lipót kereskedő Facset. — Pollák Sándor alkusz Erdőhegy. — Goldsthy Marcel hírlapíró Budapest. — Főster József utazó Budapest. — Kardos Ernő fakereskedő Budapest. — Tabajdi Gyula jegyző Gyerek.

Központi szálloda. Waller Dávid József utazó Galleia. — Retza László magánzó Temesvár. — Beke Imre felügyelő Kassa. — Frachner Lajos utazó ügynök Szeged. — Mayerhaf Manó utazó Budapest. — Ammer Jakab fakereskedő Bokszeg. — Rádai Géza ker. utazó Budapest. — Grósz Julia utazó Budapest. — Wollner Simon utazó Budapest. — Szucsú Traján dr. tanár Brád. — Komlos Gyula főerdész és neje Kaplóra. — Ekerd János tiszti főügyész Kassa. — Kabos Jenő hírlapíró Budapest. — Török Béla utazó Budapest. — Hanek Miksa utazó Budapest. — Walder Géza utazó Békéscsaba.

Vass szálloda. Rosenfeld Jakab gazdatiszt Szeged. — Nuszbaum Samu könyvelő Szászrégen.

Pannónia szálloda. Gombos István utazó Budapest. — Stóger Gyula tanuló (nőv. pap) Villágos.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Baró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1908. december hó 28-án vasárnap:

1. Az Albarónó. Humoros. — 2. A királynő szerelme. dráma. — 3. Othello. Kacagató. — 4. Egy óra története. Humoros. — 5. Jó tettért jót várj. Életkép. — 6. A grófnő esküvője. Dráma. — 7. Az apa arcképe. Dráma. — 8. Kleroszokolt beleegyezés Humoros.

Előadások: Délután 3 órától este 11 óráig.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Kedden, december 22-én

Jézus élete és halála

bibliai dráma 3 szakaszban, zene és harmonium kísérettel és énekekkel.

FAIX JACQUES

zongora készítési terme és műhelye

ARAD, Bathyányi-utca 15. szám.

Allandó raktár, elsőrendű külföldi gyárosok készítményei, ugyszintén saját gyártmányu kitűnő zongorákból. Javítások szakszerűen, jótállás mellett. Hangolások pontosan és tisztán. 3409

Zongora kölcsönjutányos árban.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1908. évi december hó 20-án:

Délután 3 $\frac{1}{2}$ órakor, fél helyárral:

A szerencse fia.

Komédia 4 felvonásban. Irta: Drégely Gábor.

SZEMÉLYEK:

Varga József	Ku'csár L.	Stefánia	Benkőné.
Irén, leánya	Kápolnai J.	Emma leányuk	Harmath J.
Szontagh	Keszler Ede.	Zárai Zimkó	Di rói Mór.
Kormos Antal	Delly Lajos.	Almodalné	Follinuszné.
Gálkúti Dénes	Faludy K.	Dávid Miklós	Polgár S.
Szűcs Adolf	Hunyady J.	Lili leánya	Kőrössi Jucl.
A miniszter	Ajtai Odón.	Sebes György	Mártonfi R.
Epreskerti	Váray Jenő.	Havelka	Szabó László.

Kezdete délután 3 és fél órakor.

Este 8 órakor, rendez helyárral:

B) bérlet

B bérlet

Aranylakodalom.

Látványos színmű énekkel és tánccal, 7 képben. Írták: Beöthy László és Rákosi Viktor.

SZEMÉLYEK:

Koltai Jenő	Keszler Ede.	Jurátus	Mártonfi R.
Katalin, neje	Kápolnai J.	Mihulák Janó	Faludi K.
Béla, fiuk	Nagyiván I.	Krausz Soma	Leővei Leo.
Ponka	Zalai Margit.	Kossuth Lajos	Hunyady J.
Nyárádi	Ladislav J.	Bem, tábornok	Leszkay D.
Howard Jancsi	Ditrói Mór.	Bodó	Delli Lajos.
Emerencia	Benkőné P.	Prodán	Kulcsár L.
Nyári Pál	Ladislav J.	Alexandrovits	Várnai Jenő.

Kezdete este 7 és fél órakor.

NYILTTER.

Hentes üzlet áthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű vevőközön-
ségem tudomására hozni, hogy Eötvös-
utca II. szám alatt levő

hentes üzletemet

Sina-u. 4. sz. alá helyeztem át.
Tisztelettel 8802

Prokopetz József

Orvosi laboratórium Aradon.

Dr. Auszterweil László
és Kallós Józsefv. budapesti poliklinikai orvosi laboratórium
vegyész, együttesenorvosi laboratóriumot
nyitottak. 3763Vizsgálják: vizeletet, köpetet, dajkatejet,
gyomortartalmat stb. Laboratórium: An-
drássy-tér 7. sz. Anyaggyűjtő állomás:
Erzsébet királyné-körút 9. — Telefon: 168.AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK
heti kimutatása.

Hivatalos helyiség Szabadság-tér 7. sz. I. em.

Telefon 294. sz.

Telefon 294. sz.

Hivatalos órák: délelőtt 9—1 óráig.

Vidéki megkeresésekre — azoknak, a kik a
körnek nem tagjai — csak válaszbélyeg ellené-
ben válaszolunk.

1908. december hó 19.

Keresünk:

Aradra: 1 egy-két évi gyakorlattal bíró
könyvelő.Vidékre: 4 fűszer, és vegyes, 3 fűszer és
rőfös, 8 rőfös és divat, 2 vas és fűszer szak-
mabeli magyar, román és részben német, tót és
szerb nyelvismerettel bíró segédet.

Alánlunk:

Női irodai alkalmazottakat, kik az Aradi
Kereskedők Köre női kereskedelmi tanfolyamot
hallgatták, a gépirásban és levelező gyorsírás-
ban jártasak, esti foglalkozásra egy a kettős
könyvvitelben jártas könyvelőt, továbbá egy cauti-
ó képes üzletvezetőt, illetve raktárnokot, 6 fű-
szer és csemege, 3 vegyes, 2 kézmű, 2 divat és
rőfös, 3 fűszer és rövid, 1 vas és fűszer, 2 cipő,
férfidivat és játék, 1 bőr és 1 üveg és porcellán
szakmabeli segédet.Az elhelyezés teljesen díjtalan; az Aradi
Kereskedők Köre tagjai előnyben részesülnek.AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA

Klein Sándor,

titkár.

411

igazgató.

Képpich Zsigmond,

igazgató.

A fűtési idény alkal-
mából ajánlunk:Porosz Salon Kőszenet,
Porosz Dió Pirszenet,
Porosz Légszesz Kokszt,
Zsilvölgyi Salon Kőszenet.
Vasaláshoz darabos BükkfaszenetUgy faszén, mint összes Kőszén és Kokszt
fajok Boros Béni-tér 2. sz. szenttelepünkön ros-
tálva, kő és pormentesen kezeltetnek. — Szál-
lítmányainkat pontosan mérve, plombázott zsá-
kokban teljesítjük és csakis elősmert legjobb
elsőrendű minőséget szállítunk. Házhoz szállí-
tást sajtó kocsijainkkal eszközöljük. • 3581Szives megkereséseket Telefon sz. 139. vagy
Andrássy-ter 14. sz. üzletünkben kérünk.Uj! Tűzgyújtás papir és lágyfa
nélkül „Lapidim“ tűzalá-
gyújtóval, 2 nagyságban, 1 Uj!
csomag 10 drb. 20 és 30 fill.

Kneffel Károly és fia

vas- és szén-nagykereskedése
Arad, Andrásy-tér 14. szám.Steckenpferd-
Liliom-tejszappan

a legkitűnőbb a bőrnek. 2275

Bergmann és Társa Orezda és Teschen a/E.,
volt és marad a napoukint beerző elismerő
levelek szerint a leghathatósabb gyógyszerzappan
pattanások ellen. A bőrt allandóan finoman, puhan
tartja és rózsaszínű teint ad neki. Darabja 80
fillerért kapható a gyógytárakban, drogueriákban,
illatszerkereskedésekben és borbélyüzletekben.

Képeskönyvek

30, 40, 60 fillér 1 és 2 koronáért.

Meséskönyvek

= 60 fillér, 1, 2 és 3 koronáért. =

Ifjusági iratok

fiu- és leánygyermek részére

1, 2, 3 és 4 koronáért.

Diszlevélpapírok,

Juvel és Tip-Top
égető apparátusok,

Ünnepi képeslapok,

Karácsonyi diszek,

Fényszóró

csillaggyertyák

legnagyobb alak 20 cm.

hosszu darabja 4 fillér.

Óriási választékban a leg-
finomabb minőségtől a leg-
olcsóbbig.

3757

Kaphatók

Ingusz I. és Fia

könyv- és papirkereskedésében

Arad, Weitzer János-utca.

Arad- és Temesm. telefon 517.

Vidéki megrendelések gyors elintézésére nagy
sulyt helyezünk.

Sápkör
Verszegenyse!

a leghathatósabban leküzdhető a
Guberforrás
vívóval használt kára által, mely könnyen emészt-
hető természetes ársón, vasas víz. Orvóslag leg-
jobbba ajánlva.

Kapható az összes gyógyszerárakban, drogueriák-
ban és áruházy-kereskedésekben. Brószár-
nyan.

**Steckenpferd-
Liliom-tejszappan**
a legkitűnőbb a bőrnek. 2275

Bergmann és Társa Orezda és Teschen a/E.,
volt és marad a napoukint beerző elismerő
levelek szerint a leghathatósabb gyógyszerzappan
pattanások ellen. A bőrt allandóan finoman, puhan
tartja és rózsaszínű teint ad neki. Darabja 80
fillerért kapható a gyógytárakban, drogueriákban,
illatszerkereskedésekben és borbélyüzletekben.

A nagy karácsonyi occasió

egyes cikkeink árai:

- Tiszta selyem liberty ... 65 kr.
- Mintázott nehéz blousselymek 85 "
- Sima szines nehéz lousienne 95 "
- Xinai nehéz nyersselyem 98 "
- Suhogó chang taffetta fleur 1.10 "
- Amerikai nehéz duchesse 1.10 "
- Lyoni 60 széles nehéz duchesse 1.50 kr.
- Suhogó nehéz fekete taffetta 75 kr. feljebb.

Általunk hirdotett feltűnést keltő

2 méter hosszú chiné csokros echarpok drb. 1.50 meérkeztek.

Lyoni blous és jauponselymek mesés árai: 1.10, 1.25, 1.45

180 cméter széles valódi angol

kabát sealskin 8 forint.

Leszabott csipke- és selyem-voile és chine gaze ruhák most fél-értékben kaphatók.

Szénásy Hoffmann
és Társa
Budapest,
csakis: Bécsi-utca 4.
Minták vidékre frankó. 5714

Karácsonyi kiállítás!

Ifjusági iratok,

(az összes idej ujdonságok! Kiváló új művek, alkalmi vételek.)

Disz művek

(kifogástalan állapotú munkák félárban!)

Karácsonyfadiszek,

(idei gyönyörű ujdonságok!)

Csillagszóró csodagyertyák, Társasjátékok,

(meglepő választékban!)

Diszlevélpapírok,

(eredeti ujdonságok!)

Képeskönyvek,

(magyar, német, francia és angol szöveggel!)

Levelezőlap-albumok és emlékkönyvek,

(igen izléses kivitelben!)

A legdivatosabb névjegyek

azonnali készítése!

Irodalmi ujdonságok

(meglepő választékban) és a legkülönbözőbb egyéb

ajándéktárgyak

bámulatos olcsó árakon kaphatók

KERPEL IZSÓ

könyv-, zenemű- és papírkereskedésében
Aradon, Andrásy-tér 20.
(Fischer E-iz-palota.)

Kedvező alkalmi vételek!

Városi és megyei telefon 333.

Legérdekesebb gyermek-játékok nagy raktára.

Kohn József

Arad, Minorita-palota.

Nagy választék

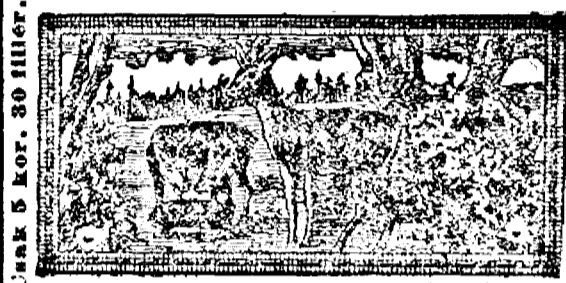
karácsonyi és ujévi ajándékokban.

Szőnyegnek verseny nélkül való áron közvetlenül megszerzése.

A gödingi termelő- és kereskedelmi társaság (Produktiv- und Handels-Gesellschaft in Göding) közvetlenül a gyasztóknak köldi elsőrangú díszszőnyeget vastag senilléből, mindkét oldalon egyforma, páratlanul kitűnő minőségben és csodálatos mintával, a megtévesztésig hasonlít a valódi smirnai kötött szőnyeghez, szintartásért jótállás

Fali szőnyeg senilléből 5 K 30 f.

100 cm. széles, 200 cm. hosszú.

A szoba legszebb ékessége, a legpraktikusabb ajándék.

Pompás perzsa minták, továbbá állatok, kutya, szarvas, őzcsalád, oroszlan, hattyu, róka stb. Faliszőnyegeink kivétel nélkül legelsőrangú minőségűek, a nedvesség nem hatolhat át rajtuk és a legjobb higienikus védelem a meghülés ellen.

Elegans ágyelők

ugyanabból a kitűnő anyagból 1 kor. 60 fill. — Lambraken (ablakvédő), nagyon elegans, bordó és oliv, 120 cm. széles, 140 cm. magas, igen elegans bordúrral és rojtjal 5 kor. 50 fill.

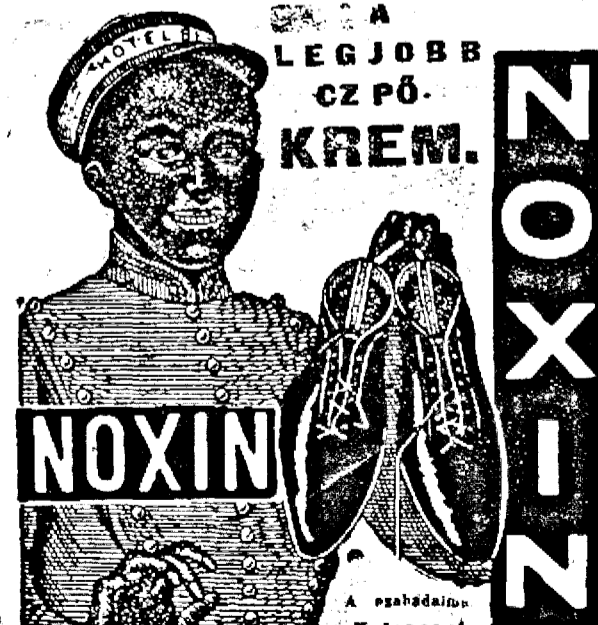
Rendkívül finom szalonszőnyegek

a legelegansabb perzsa és secessziós mintákban. 140 cm. széles, 200 cm. hosszú 7 K 160 cm. sz. 250 cm. h. 10 K 180 " " 270 " " 13 K 200 " " 300 " " 14 K

Minden megrendelő el lesz ragadtatva a minőségtől. Szétküldés utánvétel. Mog nem felelés esetén szives kísérelés, vagy a pénz visszaküldése.

Produktiv- und Handels-Gesellschaft **Brammer & Stern**
GÖDING Nr. 61. sz. (Morvaország) — Számtalan elismerő irat. 5719

NOXIN

SA A LEGJOBB CZ PÖ. KREM.

NOXIN

A szahadalmi Kulcsosai.

Minden jobb szletben kapható.

HOCHSINGER TESTVÉREK BUDAPEST.

Főraktár Aradon: ARADI GYIPÉSZER TERMELŐ SZÖVETKEZETE. 5720

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult házi szer, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult kőszvényes, ízületi és meghűléses, bedörz-sülések, sülések használya

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan áru- get fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K.-80, K.1.40 és K.2.- és ügyszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerertárnál, Budapest. Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany oroszlanhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5. nos. Mindennapi szétküldés.

Köszenet
 Belföldi szének
 Porosz szén
 Karwini szén
 Osztrai kovászszén
 Koksz
 Brikket
 Faszén

Szállít waggonszámra, valamint évi kötésre
Klár Andor
 cég 5702
 DEBRECZEN, Miklós-utca 23. szám.
 Telefon Interurbán 445. - Sürgőnycim: Klár Andor.
Kérjen ajánlatot.

Meszet
 Kizárólag fával égetett biharmegyei (Érsud-Rév-Mezőtelek) fehér árapos mesz.
 Évi termelés 1000 Wagon.
Meszet

Mindeddig felülmulhatatlan!
A Maager W.-féle
 valódi tisztított
DORSCH
Csukamájolaj

(hatóságilag védett kiadásban.)
 sárga üvegenként 2 kor.
 fehér " 3 kor.
Maager Vilmostól
 Bécs. 3276
 1889. óta Ausztriába és Magyarországra általánosan bevezetve.
 Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.
 Kapható a legtöbb gyógyszerárban és drogueriában
 Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:
W. MAAGER, WIEN,
 III/3., Heumarkt 3.
 Utánzások törvényileg üldöztetnek. Aradon kapható Gutori Földes Kelemennél.

Ne vásároljon senki!!
 Karácsonyra addig nyakkendőt és divatgallérvédőt, a mig meg :: nem tekinti ::
MÜNZ J.
 Elsőrendű uri divat cég elősmert izléses kirakatait.

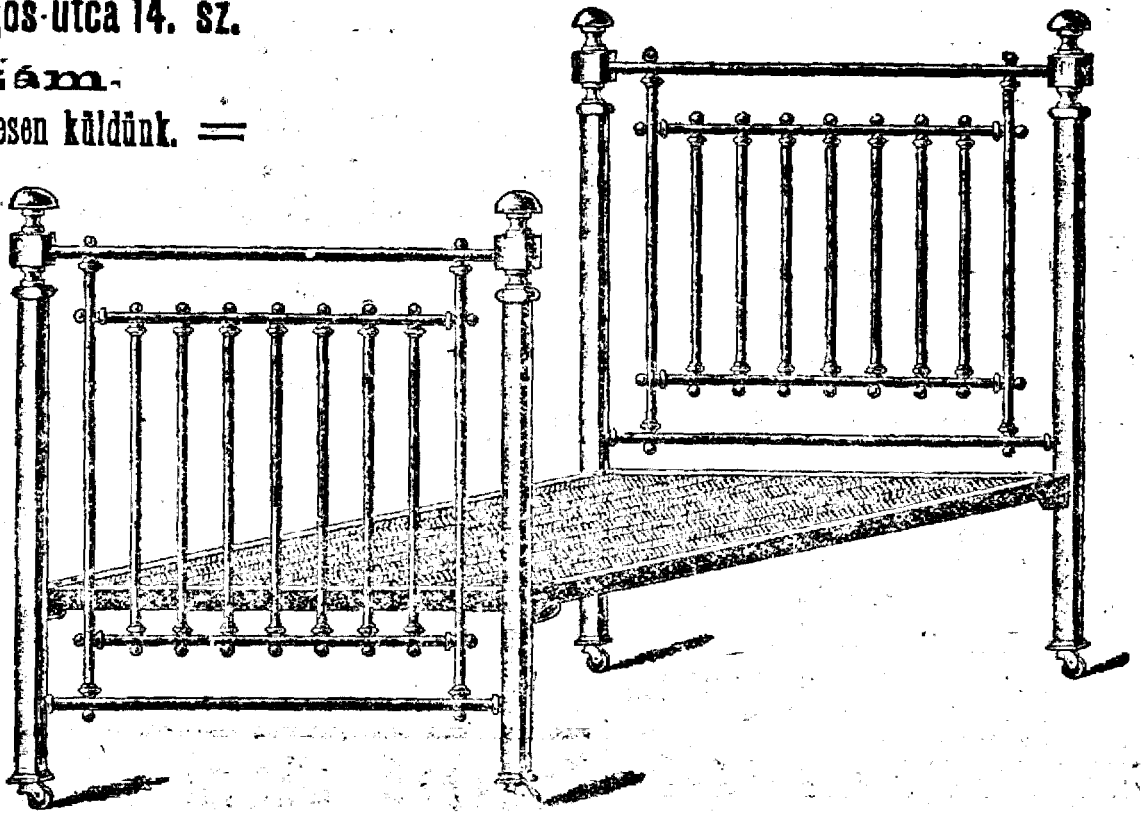
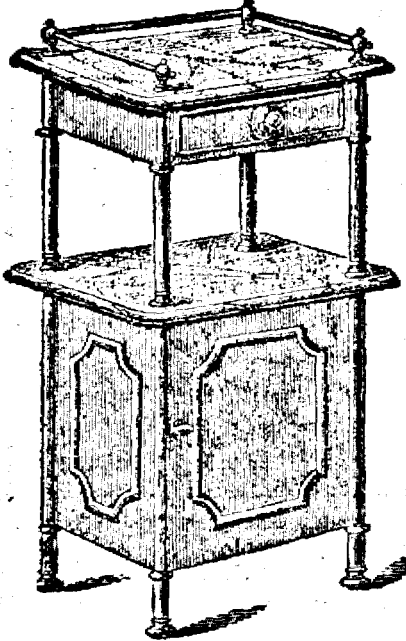
Telefon 520. Telefon 520.
Csemegeszlöt
 gyoroki szőlőtelepemről szállítok 5 klgros postacsomagot 3 koronáért Gyoron, vagy előzetes megrendelésre aradi lakáson.
 Továbbá ajánlok jutányos áron kifogástalan
Riparia Portalisz
 gyökeres és sima vesszöt, valamint sima
Zöldojtványt
 kétszemre párosítva, fajtisztán, Mustos fehérés Chasszelas, — végre
Hazai szőlövesszöt,
 tavaszi metszés. 3794
PÁSZTÓ J. Aradon, Könyök-u. 8.

Vas- és rézbutor, sodronyágybetét gyár.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányunkat,
vas- és rézbutorokban,
 a legjobb kivitelben. 3798
 Elvállalunk mindennemű javításokat és vasbutor festéseket.
 Raktár- és gyárhelyiség: Aulich Lajos-utca 14. sz.
Telefon 428. szám.
 = Árjegyzéket kívánatra díj- és bérmentesen küldünk. =

sodronyágybetétek
 vas- és fakerettel, minden méretben, a legerősebb kivitelben kaphatók.
 Szíves megrendeléseket kér **FLEISCHER TESTVEREK.** tisztelettel

Valódi
OROSZ ÉS CHINAI TEÁK.
Legfinomabb 1931
ANGOL RUMOK.

8708—1908. tkv. sz.

Együttes

Árverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Breitner és Nádor budapesti cég mint jelentkező, úgy Erber és Fleischmann és Rosenfeld Hermann aradi cégek mint ezuttal kimondott végrehajthatóknak, Wlossák Antal aradi lakos végrehajtást szenvedett elleni 400 kor., 487 kor. 20 fillér és 1650 korona tökékövetelés s járulékaik iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék területén lévő, Arad belvárosában fekvő, az aradi 611. számú tjkvhen A. + 1. sor. 780. hrsz. alatt felvett Kiskarika-utca 6. számú ház, udvar és kertből Wlossák Antalt illető felerészére az árverést 8470 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan-hányad az 1909. évi január hó 12. (tizenkettő) napján délután 3 órakor az aradi igazságügyi palota földszint jobbra levő 48. számú helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan hányad becsárának 10%-át, 847 koronát készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ába jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

Arad, 1908. évi szeptember hó 4-én.

8800 Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Női kalap divat szalon!

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönség b. tudomására hozni, hogy válogatott izlász

modeljeim

az őszi és téli szezonra megérkeztek.

Dusan főlezerelt rakáram által abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy egy a legkényesebb, mint a legszerényebb igényeket kitéve elégitel. Számos látogatásért és 3281

Grünblatt Antónia

Arad, Szabadság-tér 11., I. em.

(a Glöck huszarnokkal egy házban.)

Gyászkalapok a legrövidebb idő alatt elkészülnek

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer János-utca 2. sz.

— Városi és megyei telefon szám 455. —

Ágybavizelés.

Azonnali szabadulásért jótétel. Felvilágosítás díjtalan. Kor és nem megadandó! Fényes köszönőlevelek. Orvosilag ajánlva.

„SANITAS“ intézet
VELBURG P. 124. Bayern. 5723

Legideálisabb szer az arcz és kéz bőrének ápolására az

„Fizor“

mely a legkényesebb követelményeknek is teljesen megfelel.

Orvosilag ajánlva.

Kapható a gyógyszertárakban és gyógyszer üzletekben.

Főelárúító hely: 1513

WOJTEK ÉS WEISZ

gyógyszertár nagykereskedő araknál Aradon
Kapható Hegedűs Gyula üzletében.

Egy üveg ára: 4 korona 20 fillér.

Használt

ó l o m

megvételre kerestetik

Kőszén

3.60 korona.

100 kg.-ként házhoz szállítatik 50 — kg.-os plombázott zsákokban. —

Megrendelhető:

Erdélyi bánya r. t.

főraktáránál

Karolina-utca 7. sz.

Telefon 206. sz.

Felhívjuk a nagyközönség b. figyelmét

br. Hirsch Mór jótékonyági és

önsegélyző egyesületre,

mely rendszer törzstagjainak s ezek neje és gyermekeinek megbetegedésük esetén ingyen gyógykezelési, gyógyszereket és a beteg törzstagoknak 10 korona segélyt ad.

A tag halála után az özvegynek vagy gyermekeinek az A) osztályban 2400, a B) osztályban 1200 és a C) osztályban 600 koronát kitevő segélyösszeget fizet ki.

Méltánylást érdemlő esetekben a vezetőség rendkívüli segélyben is részesíti tagjait.

Mindezenkívül minden törzstagnak sírkölköltségéhez is 40 K-val hozzájárul.

Különös figyelmet érdemel ama körülmény, hogy az ország minden részében fióközleteink vannak, tehát a törzstag valamely helyről való elköltözés által jogait nem veszti el, hanem fiókirodáink székhelyén az egyesület által nyújtott összes kedvezményeket élvezzi.

3808

Tagok felvétetnek:

az A) oszt. nemre való tekintet nélkül 40 éves koráig havi járulék 6.— K.
B) : : : : : 50 : : : : : 4.10
C) : : : : : 60 : : : : : 3.10

Ez év végéig a beiratási díjak elengedése mellett vétetnek föl a tagok.

Beiratkozni lehet a fiókirodában (Arad, Erzsébet-kört 9. szám)

K á v é!

Ne rendeljen Fiuméből vagy Triestből kávé, amíg meg nem győződik alanti előnyös ajánlatomról. Feltétlen teljes garantiát vállalok kávéim rendkívüli erős, illatos, zamatos és kiadó, jó minőségeért.

Szám	1. Santos sárgás	1 kgr. K.	2.40
"	2. Domingó erős	" "	2.80
"	3. Guatemala zöld zamatos	" "	3.—
"	4. Portorico illatos, erős	" "	3.20
"	5. Newyork Cuba	" "	3.60
"	6. Valódi Ceylon (különlegesség)	" "	4.—
"	7. Szultán Mokka	" "	3.60
"	8. Modjokerto Jáva	" "	3.60
"	9. Menado Jáva (különlegesség)	" "	4.—
"	10. Nilgeri Gyöngy	" "	3.60

Hollandi cacao 1 kgr. K. 4.80 és 6.

A fenti kávék vegyesen is rendelhetők.

Vidékre bérmentve 5 kgros postaládákban franco csomagolással.

SZULTÁN keverék, vegyes friss pörkölt kávé, 1 kilogramm 3 korona 20 fillér, vagyis 5 kilogramm 16 korona.

Kávésok- és vendéglősöknek bérmentve 1

DÜRR GUSZTÁV

kávébehozatali osztálya ARAD.

Pörkölt kávéimból próba mintát egy csésze kávéra kívánatra bárkinek ingyen adok.

Különlegesség Palermo pörkölt kávé naponta frissen hőlégen pörköltve, ize, aromája páratlan

Telefon 118 szám

NEVJEGYVEIT

RENDELJE MEG AZ

Aradi nyomda

részvénytársaságnál.

Hirdetéseiket teljesen ingyen ad a kiadóhivatal:
József téherczeg-ut 22. szám.
Telefon szám: 181.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozódásait kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozzal.

Am apró hirdetések előre fizetendők.

Hirdetéseket felvételnek a kiadóhivatalban: József téherczeg-ut 22. szám.
Telefon szám: 181.

Bárrovatban minden szó egyszeri behatárolásának ára 4 fillér, vasatagokhoz beiktatott 2 fillér. — Cselédet kereső vagy cselédnek ajánló apró hirdetés 20 szögig 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50—60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárusító helyein.

A Kinek

ismerettség híján

vasatásra, gévelőre, szelvényezőre, fényvelőre, esztró, lepánra, gazdaságra, kocsikarra, csellőre, zartószere,	kulcsára, gazdaságra, szakácsbőre, szobalótásra, házi- vagy, krodasszolgára, pénzbeszedőre, házmesterre, stb.-re van szüksége.
---	---

Aki

bérbeszedni kíván

birtokot, házat, vadászterületet,	kocsit, lovat, halászatot, telket,
---	---

Aki

eladni kíván

szőlőt, szorgot, bort, gyümölcsöt, gabonát,	üzletet, műhelyt, lakást stb., vagy
---	--

Aki

szárazságot vétel vagy bérbeszedéssel eladójától keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értesülj, ha az

ARADI KÖZLÖNY

kis hirdetései

rovatait használja.

Óhajtanám ünnepek előtt látni, mert ismét elutazom. Nagyon kérem, írni vagy jelt adni a közlekedésre. Ablaka előtt nem járhatok gyakran. 8808

Piactéri üzlethelyiség

az új polgári iskolával átelleni sarkon, jelenleg vendéglő és pálinka mérő, terjedelmes pincével, esetleg lakással együtt jövő év május 1-től kiadó. Értekezhetni: Ferenc tér 6. szám alatt a tulajdonossal. 3804

Házmester,

ki a vízvezetési, illetve csatornázási szakmában jártassággal bír s foglalkozásánál fogva állandóan otthon tartózkodik, nős, lehetőleg gyermek nélküli, felvételre keresetlik. Bővebbet Dengl Lajos úrnál Boros Béni-tér 15. sz. 3783

Ügyes női ruha varrónő

ajánkozik házakhoz. Házon kívül is vállal. Lakás: Petőfi utca 4., ajtó 8. 3803

Férfi téli bunda

olcsón eladó Joanovits Antal születésénél Andrassy-tér 8, Neumann-ház. 8798

Karácsonyra!

Legjutányosabban kaphatók: Diszlevélpapír, képeslevelezőlapok festőgyak festésre, imakönyvek, festőminták, karácsonyi díszek, csodagyertyák, ifjúsági iratok és díszmunkák. Tolnai Világlapja képviselője. Polyóiratok. Divatlapok. Krausz Paulin, Színházépület. Telefon sz. 511. 995

Ügyes keresztény segéd

ki a fűszer, vas és rövidáru szakmában jártas, vidéki fogyasztási szövetkezetbe azonnal alkalmazást nyer. Ajánlatokat „Ügyes” jelige alatt továbbít a lap kiadóhivatala. 8786

Egy jóforgalmu

szatács üzlet korlátolt italméressel és trafikál országot mellett, házzal együtt olcsón eladó. A vételhez 3000 korona szükségeltetik. Cim özv. Grünwald Józsefné Gyula-Varsánd. 3781

Vidéki

fogyasztási szövetkezet fűszer-, vas- és rövidáru szakmában teljes szakképzettséggel bíró, kaucióképes román nyelvet bíró keresztény üzletvezetőt keres. Ajánlatokat a lap kiadóhivatala „Szakképzett” jelige alatt továbbít. 3741

Karácsonyjára

fényes szóró csillaggyertyák 20 cm. hosszú drbja 4 fillér. Karácsonyi díszek, ünnepi képeslevelező lapok legnagyobb választékban. Ingusz I. és fia könyv és papirkereskedésben Arad, Weitzer-utca. Telefon 517. 201

Üzleti könyvek:

strazák másolókönyvek stb. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel László könyv- és papirkereskedése. Ugyanott tanuló fiú és leány alkalmazást nyer. 3161

Elsőrangú magyar német

levelező, főkönyvelő fényes referenciája és oizonyítványokkal, esetleg fél napi foglalkozást keres azonnali belépésre. Jelige X. Y. 3799

Egy jóforgalmu

füszerüzlet eladó. Bővebbet Pécska-ut 1/a. szám alatt, a vasúttal szemben. 8712

Jó házból való

asztalos tanoncokat keresek azonnal. Ifju Hartmann János, Boros Béni-tér 7. sz. 3724

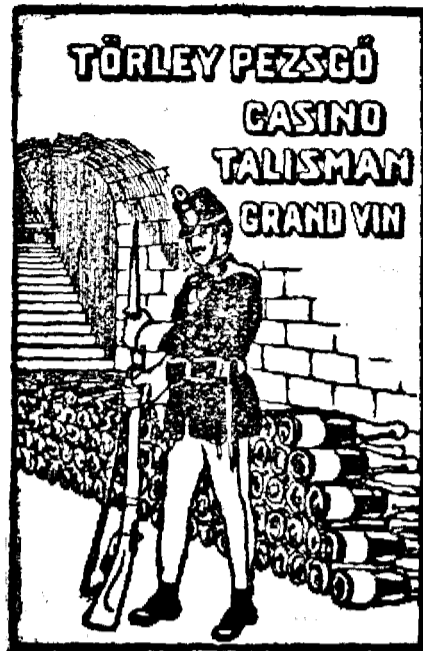
Sarok korcsma,

jóforgalmu, bármely nagy család megélhetését biztosítja, fűszer üzletnek is igen alkalmas, eladó. Bővebbet Farkas Gézánál, Német-Szent-Péter. 3766

Igen tisztelt vevőink megkárosodásuk kikerülése végett b. tudomására hozzuk, hogy a

tej árakat nem emeltük a teljes tej ára továbbra is literenkint **20 fillér** marad úgy házhoz szállítva, mint az összes elárusító helyiségeinkben. Kiváló tisztelettel:

Aradi Tejsarnok.

5928

Gyorokon

halálozás következtében, a központban

három beltelek

épületekkel, hegyi szőlőkkel

I oszt. beültetve, továbbá kerti és síkon beültetett szőlőterületek, szüretelő eszközökkel, kádak, hordók, présekkel, stb., mely ingatlanok külön részekben, vagy teljes egészében

eladó.

Teljes felvilágosítást nyújt a megbízott eladó: 3801

Avarffy Géza, Aradon.

Könyvkötészetünkben

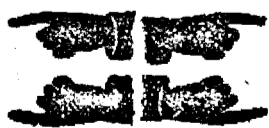
egy ügyes fiu tanulóknak

3 korona kezdőfizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban:

Nem üres láрма!

Tényleg végeladás!

Félárban vásárolható

3789

Nádlér Lajos férfi és női divatruházában ARAD, Andrassy-tér 20.

Tájékoztatás

Arad legnagyobb

Karácsonyi tárlatáról!

Fischer Nagy Áruházában

Szabadságtér 12. sz.
a vaskapu épületében.

Kétségszűbevonhatatlan tény, hogy Fischer Simon Nagy Áruházának karácsonyi tárlata az országban az első helyen áll. Nincs egy sem, mely csak távolról is megközelítené! Nagyság, fény, pompa és választék dolgában még a fővárosi tárlatok sem tesznek túl.

Fischer karácsonyi tárlatán a legexklusívabb körök is megtalálják magas igényeik kielégítését. Remek játékszerek vannak ott felhalmozva, melyeket a műipar produkált és egy-egy ilyen darab nagy értéket képvisel. S bár így a nagyigényű közönségről gondoskodva lett, mégis nem lesz érdektelen ezzel szemben megtudni azt is, hogy mit tartalmaz, mit nyújt már a népszerű egy koronás osztály Fischer Simon Nagy Áruházában. Sok bevezetés helyett álljon itt a következő rövid kivonat:

1101

Egy koronás cikkek:

Karácsonyfa csengő angyalok
kal, önműködő
Csengetyű-kocsi
Bohócos állat
Báránka valódi gyapjuval
Tűzoltó-kocsi
Csomagoló-kocsi
Nagy nyul
Sörös kocsi
Homokos kocsi
Fényezett ló
Páros lovak
Fürdőkád babával
Nagy csacsi
Mozdony
Ugró kutyácska
Villanyos vasut
Festék doboz
Képes kockajáték
Vonat
Nagy faépítő szekrény
Laterna-magica
Ulmkatonák
Tekejáték
Katonai felszerelés
Gyermek hegedű
Huzó harmonika
Legnagyobb fémtrombita

Gyermek-dob
Nickel trombita
Gyermek zongora
Szájmujsika nickelből
Celluloid-kürt domborművel
Karikalövő pisztoly
Baba ágy
Gyermek-puska
Gyermek-kard
Huszár csáko
uthangu trombita
Öltözött babák
Gummi babák
Bádog játék csoport
Valódi francia baba
Tő-hetetlen katonák dobozban
Mecsdó készlet
Teljes konyha berendezés
Tabló leánykának
Fröbel kézimunka-játék
Porcellán-szerviz
Baba konyha
Baba-butorok
Diszes tűzhely
Hinta fiucska
Nagy számoló gép
Harang és kalap:cs
Sakkfigurák

Sakkjáték
Lottójáték
Lóverseny játék
Dominójáték kőből
Önműködő gőzös
Képes könyv
Seprő készlet
Ozsonna-szelence
Lombfűrész készlet
Zenélő doboz
Finom gyermek csörgő
Untató kanna
Gőzhajó
Automobil
Nagy ágyuk
Kerékpáros
Bőrostorok
Kávédaráló
Játék kut
Bárfai alakok
Mérleg
Baba diván
Vízben uszó állatok
Mángorló gép
Fa kredenc
Készlet tartó csiszolt üvegből
Levelező lap album
Diszes tükrök

Elegáns tenta-tartók
Bársony-élekkönyv
Csont tolltartó
Kézmunkakosár
Faldiszek
Tűtartó gyümölcs-formában
Fa- és fémkeretek
Bőr kézi táskák
Legfinomabb bőr-erszények
Levélpapír dobozban
Email-tálcák
Email gyufatartó szivarvágóval
Nickel gyertyatartó gyufatartóval
Majolika gyertyatartó bronccal
Színes és fehér kancsó
Majolika tálca
Jég és nickel cukortartó
Porcukortartó nickel fogóval
Diszes vajtartó
Legyező
s ezer meg ezer itt külön
fő nem sorolható tárgyak.